

לקוטי תורה • פרשת ראה • מאמר 3

ביאור אחרי

ביאור "אחרי הוי' אלקיכם תלכו"

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/reeh/3](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/reeh/3)

1 ביאור אחרי

ביאור על הפסוק "אחרי".

2 א הנה פיי אחרי הוי' אלקיכם תלכו. שכל ההשתלשלות נמשך ונתהווה רק מבחי' מדת מלכותו ית'

שהיא הנקראת אחרי הוי' בחי' אחוריים הארה בעלמא כו'

(1) כעת נבאר את פירוש הפסוק "אחרי הוי' אלקיכם תלכו": כל השתלשלות העולמות נמשכת ומתהווה רק מבחינת מדת מלכותו יתברך, הנקראת "אחרי הוי'" — בחינת האחוריים, הארה בלבד וכו'.

(וכמ"ש בפ' תצוה בד"ה זכור את כו' בפ' וישב ה' מלך לעולם ועיין בזהר ויקרא)

(כמו שכתוב בפרשת תצוה, בדרוש המתחיל "זכור את" וכו', בביאור הפסוק "וישב הוי' מלך לעולם"; ועיינו בזהר, ויקרא.)

(דף עשרים בתחלת עמוד ב') ועמ"ש ע"פ הזהר קדושים (דפ"ו סע"א [סוף עמוד א]) ע"פ ואחרי לא יהיה והוא

(דף עשרים, בתחילת עמוד ב'). ועיינו במה שכתב על דברי הזהר בפרשת קדושים (דף פ"ו, סוף עמוד א'), על הפסוק "ואחרי לא יהיה". וזהו

כמו כן עד רום המעלות, כי גם הקו נמשך ע"י צמצום ומקום פנוי מבחי' מלכות דא"ס לבד,

וכך גם עד רום המעלות, שכן אף הקו נמשך, באמצעות הצמצום והמקום הפנוי, מבחינת מלכות דאין סוף בלבד.

(וזהו ענין אל תקרי שמות אלא שמות המבואר במ"א ע"פ ובבואה לפני המלך כו' ע"ש וכמ"ש ע"פ את שבתותי תשמרו בפ' וענין בורא קדושים ישתבח שמך כו' ע"ש).

(וזהו ענין "אל תקרי שמות אלא שמות", המבואר במקום אחר על הפסוק "ובבואה לפני המלך" וכו'; עיינו שם. וכמו שכתוב על הפסוק "את שבתותי תשמרו", בביאור המשמעות והענין של "בורא קדושים ישתבח שמך" וכו'; עיינו שם.)

ובזה יש להבין ענין ג"פ [גי פעמים] קדוש ע"ד מ"ש האריז"ל [האריז' זכרוננו לברכה] כדלקמן. דהנה פיי קדוש היינו מובדל שאינו כדמיון הנשמה שמתפעלת ממקרי הגוף לפי שמלובשת ממש כו' משא"כ אצלו ית' שהוא קדוש ומובדל כו'.

ובכך אפשר להבין את ענין אמירת "קדוש" שלוש פעמים, על פי מה שכתב האריז"ל, כפי שיתבאר להלן. פירוש "קדוש" הוא מובדל: אין זה כמו הנשמה, המושפעת ממה שמתרחש בגוף משום שהיא מלובשת בו ממש וכו'; ואילו הוא יתברך קדוש ומובדל וכו'.

וצי"ל מהו ענין כפילות הקדוש ג"פ [ג' פעמים]. אך הענין דהנה מבואר במ"א בדי"ה וקבל היהודים וע"פ קול דודי פי' יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו,

וצריך להבין מה משמעות החזרה על "קדוש" שלוש פעמים. והענין הוא, כפי שמבואר במקום אחר בדרוש המתחיל "וקבל היהודים", ועל הפסוק "קול דודי", בביאור "יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו".

כי הוא דהיינו עצמותו ומהותו ית' צוה ונבראו שלא שייך עליו ית' לומר לשון ברא לנוכח דמשמע שיש כח הפועל בנפעל ולא שייך זה

"כי הוא" — כלומר, עצמותו ומהותו יתברך — "צוה ונבראו"; שכן לא שייך לומר עליו יתברך את הלשון "ברא", שמשמעותו שהוא נוכח בתוך הנברא, דבר המורה שכוח הפועל מצוי בנפעל, ואין הדבר שייך כאן.

אלא בשמותיו ית' כמ"ש בראשית ברא אלקים וזהו יהללו את שם בחי' שם בלבד שאינו מעריך עצמותו ומהותו אבל כי הוא עצמותו ומהותו כביכול הוא רק כאלו צוה ונבראו ממילא כו' ע"ש.

אלא לשמותיו יתברך, כמו שכתוב: "בראשית ברא אלקים". וזהו "יהללו את שם" — בחינת שם בלבד, שאינה בערך לעצמותו ומהותו. אבל כשמדובר בעצמותו ומהותו, כביכול, הרי זה רק כאילו "ציוה ונבראו" מאליהם וכו'; עיינו שם.

והנה גם לשון ברא לנוכח הוא מורה על התהוות יש מאין דוקא וכמ"ש הרמב"ן [הרבי משה בן נחמן] ר"פ בראשית. וצי"ל מאחר דפי' ברא לנוכח היינו שיש כח הפועל בנפעל איך נק' יש מאין.

והנה גם לשון "ברא", כשהיא מתארת נוכחות, מורה דווקא על התהוות יש מאין, כפי שכותב הרמב"ן בתחילת פירושו לפרשת בראשית. ויש להבין: מאחר שפירוש "ברא" לנוכח הוא שכוח הפועל נמצא בנפעל, כיצד היא נקראת יש מאין?

אמנם הענין כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה איהו וחיוהי וגרמוהי חד דהיינו שהכלים דע"ס [דעשר ספירות] דאצילות הנק' גרמוהי הן אלקות לברוא יש מאין כמו הא"ס ולא בבחי' השתלשלות עילה ועלול לבד,

אולם ההסבר הוא כפי שכתוב באגרת הקודש, בדיבור המתחיל "איהו וחיוהי וגרמוהי חד": הכלים של עשר הספירות שבאצילות, הנקראים "כליו", הם אלקות, ובכוחם לברוא יש מאין כמו אין סוף, ולא רק בדרך של השתלשלות עילה ועלול.

כי ע"י סדר ההשתלשלות לבד אפילו צמצומים רבים לא יועילו להיות התהוות גשמיות מרוחניות, ולכן נקרא יש מאין ע"ש וכן כתבו ג"כ חכמי המחקר שהתהוות הגשמיות מרוחניות אין לך יש מאין גדול מזה,

שכן סדר ההשתלשלות לבדו, אפילו לאחר צמצומים רבים, אינו יכול להביא להתהוות הגשמיות מן הרוחניות. לכן היא נקראת יש מאין; עיינו שם. גם חכמי המחקר כתבו שהתהוות הגשמיות מן הרוחניות היא הדוגמה הגדולה ביותר ליש מאין.

שהרי גם ריבוא רבבות ירידות והשתלשלות לא יועילו שיתהווה הגשמיות מהרוחניות, אלא שזהו רק כחו ויכולתו לבד יתברך שהוא הכל יכול והכח הזה בכלים דאצילות היינו לפי שבהן מלובש הארת הקו מאור א"ס שהאור מעין המאור כו'

שהרי גם רבבות רבבות של ירידות ושלבי השתלשלות לא יועילו לכך שהגשמיות תתהווה מן הרוחניות. אלא שזהו כוחו ויכולתו בלבד, יתברך, שהוא כל יכול. כוח זה נמצא בכלים דאצילות, משום שאור הקו מאור אין סוף מלובש בהם, שהרי האור מעין המאור כו'.

ומתייחד עמהן בבחינת איהו וגרמוהי חד ועל ידי זה בורא על ידן יש מאין. ובאמת גם התהוות נבראים רוחניים דבי"ע מהכלים דאצילות הוא בחינת יש מאין ולא דרך השתלשלות כמשי"ש [כמה שכתוב שם] באגה"ק [באגרת הקודש] הני"ל.

והוא מתייחד עמהם בבחינת "איהו וגרמוהי חד", ועל ידי כך הוא בורא באמצעותם יש מאין. ובאמת, גם התהוות הנבראים הרוחניים שבבי"ע מן הכלים דאצילות היא בבחינת יש מאין, ולא כדרך השתלשלות, כפי שכתוב שם באגרת הקודש הנזכרת לעיל.

והנה מצד הארת הקו המלובש בכלים דאצילות שי"ך לומר ברא לשון נוכח שהרי הארה מהכלים ו גם אפילו הארה דהארה מהקו מלובש ממש בהנבראים להחיותם כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] שם וכמ"ש בס"י [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"א בשם האריז"ל [האריז"ל זכרוננו לברכה] שגם בדומם ממש מלובש אותיות הדבור מעשרה מאמרות כו'

והנה מצד הארת הקו המלובש בכלים דאצילות, מתאים לומר "ברא" בלשון נוכח, שהרי הארה מן הכלים, ואפילו הארה של הארה מן הקו, מלובשת ממש בנבראים כדי להחיותם, כפי שכתוב שם באגרת הקודש. וכפי שכתוב בספר של בינונים, חלק ב, פרק א, בשם האריז"ל, שאפילו בדומם ממש מלובשות אותיות הדיבור של עשרת המאמרות כו'.

והרי זה בחי' כח הפועל המלוכש ממש בהנפעל כמש"ש [כמה שכתוב שם] פ"ג [פרק ג'] ואעפ"כ [ואף על פי כן] התהוות הנפעל כמו האבן מבחינת כח הפועל המלוכש בו שהן צרופי אותיות דבר ה' המלוכש בו זהו ממש התהוות יש מאין

והרי זו בחינת כוח הפועל המלוכש ממש בנפעל, כפי שכתוב שם בפרק ג. ואף על פי כן, התהוות הנפעל, כגון אבן, מכוח הפועל המלוכש בו — שהוא צירופי אותיות דבר ה' המלוכשים בו — היא ממש התהוות יש מאין.

שהרי האותיות הם כחות אלקיים ושיתוהוה מזה אבן גשמי עד"מ הרי זה ממש מאין ואפס כו' שהרי על פי דרך השתלשלות בלתי אפשר כלל וכלל שהכח הרוחני ונבדל מגדר הגשם יהיה ממנו לבד התהוות אבן גשמי עד"מ.

שהרי האותיות הן כוחות אלקיים, והתהוותה של אבן גשמית, למשל, מהן היא ממש מאין ואפס וכו'; שכן בדרך ההשתלשלות בלתי אפשרי לחלוטין שכוח רוחני, המובדל מגדר הגשמיות, יתהווה ממנו לבדו אבן גשמית, למשל.

וזהו ענין קדוש דפי' מובדל כי אע"פ [אף על פי] שיש כח הפועל ממש בנפעל מ"מ כח זה הוא רק בחי' הארה בעלמא שאינו נוגע להארת הקו המלוכש בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות כי הוא רק

וזהו פירוש המילה "קדוש" — מובדל: אף שכוח הפועל נמצא ממש בנפעל, כוח זה אינו אלא הארה בלבד, שאינה נוגעת להארת הקו המלוכש בעשר ספירות דאצילות; שכן הוא רק

כמו זיו השמש מהשמש וע"ש באגה"ק [באגרת הקודש] שהוא רק הארה דהארה, והארה דהארה דהארה כו', ועוד זאת שגם כח הפועל מעשרה מאמרות וכלים דאצילות המלוכש ממש בהנפעל שהם ב"ע אינו כלל כדמיון הנשמה המלוכשת בגוף

כמו זיו השמש מן השמש; ועיינו שם באגרת הקודש, שהוא רק הארה דהארה, והארה דהארה דהארה וכו'. ועוד זאת, שגם כוח הפועל מעשרה מאמרות והכלים דאצילות, המלוכש ממש בנפעל — שהם בריאה, יצירה ועשיה — אינו כלל בדומה לנשמה המלוכשת בגוף;

שהרי אין שרש התהוות הגוף ועצמותו מנשמתו כו' מה שאין כן כח הפועל ורוח פיו ית' שבנפעל הוא מהוה את הנפעל מאין ליש כו' ולכן הנפעל בטל באמת לגבי כח הפועל שבו ולא

שהרי שורש התהוות הגוף ועצמותו אינו מנשמתו וכו'; ואילו כוח הפועל ורוח פיו יתברך שבנפעל הם המהווים את הנפעל מאין ליש וכו'. לכן הנפעל בטל באמת לפני כוח הפועל שבו, ולא

כמו גוף לגבי הנשמה כמ"ש כ"ז [כל זה] בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ג [פרק ג'] וספ"ו, ועיין עוד באגה"ק [באגרת הקודש] קרוב לסופו בד"ה להבין מ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] במש"ש [במה שכתוב שם] והיינו חיצוניות דחיצוניות דכלים כו' שהיא מסותרת לגמרי ברוח נפש דעשיה כהסתר והעלם הבורא מהנברא: ב

כמו גוף לגבי הנשמה, כפי שנכתב כל זה בספר של בינונים, חלק ב', פרק ג' וסוף פרק ו'. ועיינו עוד באגרת הקודש, סמוך לסופה, בקטע הפותח "להבין מה שכתוב בפרי עץ חיים", בדברים שנאמרים שם: שזו חיצוניות דחיצוניות דכלים וכו', שהיא מוסתרת לגמרי ברוח [ו] נפש דעשיה, כפי שהבורא נסתר ונעלם מן הנברא. (2)

והנה ידוע דיש ב' מיני המשכות מאור א"ס ב"ה בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ובחי' סוכ"ע ונק' פנימיים ומקיפים

והנה ידוע שיש שתי מיני המשכות מאור אין סוף ברוך הוא: בחינת ממלא כל עלמין ובחינת סוכ"ע כל עלמין, והן נקראות פנימיים ומקיפים.

והנה כל הנ"ל מענין התלבשות הארת הקו בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות שעייז מהוה ב"ע יש מאין זהו בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שהוא נמשך בבחי' התלבשות וכח הפועל בנפעל.

והנה כל האמור לעיל בענין התלבשות הארת הקו בעשר ספירות דאצילות, שבאמצעותה הוא מהוה את בריאה, יצירה ועשיה יש מאין, הוא בחינת ממלא כל עלמין, הנמשך בדרך של התלבשות וכוח הפועל בנפעל.

אבל בחי' סכ"ע [סוכ"ע כל עלמין] הוא מה שאינו מתלבש כלל אפילו בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות אלא שמהוה ומחיה ע"י בחי' מקיף לבד דהיינו כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה

אבל בחינת סוכ"ע כל עלמין היא זו שאינה מתלבשת כלל, אפילו לא בעשר ספירות דאצילות; אלא היא מהוה ומחיה בדרך של מקיף בלבד. וזהו שנאמר: "כל אשר חפץ ה' עשה".

כי ע"י שעלה ברצונו להיות התהוות העולם עייז ממש נתהוה העולם, אף שאין הרצון מלובש כלל בהנברא שהרי הוא בחי' א"ס ואפילו בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות אינו מתלבש כו'

שהרי מכיוון שעלה ברצונו שהעולם יתהווה, מכוח רצון זה עצמו התהווה העולם, אף שהרצון אינו מתלבש כלל בהנברא, שכן הוא בחינת אין סוף, ואינו מתלבש אפילו בעשר הספירות דאצילות וכו'.

וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם שע"י שעלה במחשבה ע"י נתהוו כו' וכמבואר ענין זה בביאור ע"פ יביאו לכוש מלכות,

וזהו "כי לא מחשבותי מחשבותיכם": מכיוון שהדבר עלה במחשבה, מכוח זה הם התהוו וכו'. וענין זה מבואר בביאור על הפסוק "יביאו לכוש מלכות".

ונמצא כל נברא בפרט וכל העולמות בכלל יש בהם שני מיני חיות האחד הנמשך ומתלבש בתוכיותם נמצא שבכל נברא בפרט, ובעולמות כולם בכלל, יש שני סוגי חיות: הראשונה נמשכת ומתלבשת בפנימיותם,

והוא מבחינת ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ושרשו מהארת הקו שבע"ס [שבעשר ספירות] דאצילות וע"ז נאמר ברא לשון נוכח כנ"ל, והב' הוא בחי' המקיף מבחי' סוכ"ע

והיא מבחינת ממלא כל עלמין, ושורשה בהארת הקו שבעשר הספירות דאצילות. ועל כך נאמר "ברא", לשון נוכח, כנזכר לעיל. הסוג השני הוא בחינת המקיף, מבחינת סובב כל עלמין,

וכמאמר נשמה שנתת בי כו' ואתה משמרה בקרבי כו' וכמו שהוא בהנשמה כך בכללות הבריאה כו' וכמאמר "נשמה שנתת בי" וכו', "ואתה משמרה בקרבי" וכו'. וכפי שהוא בנשמה, כך הוא בבריאה כולה וכו'.

והנה על זה נאמר כי הוא צוה ונבראו כי מבחינה זו דסוכ"ע אין שייך כלל התלבשות כח הפועל בהנפעל

ועל כך נאמר "כי הוא צוה ונבראו", שכן מבחינת סובב כל עלמין אין שייך כלל שהכוח הפועל יתלבש בנפעל,

שהרי אינו מלובש כלל כ"א שעל ידי שעלה ברצונו שיהיה ההתהוות ע"י דוקא נעשה ע"כ אין שייך ע"ז רק כמ"ש כי הוא צוה וע"ז ונבראו כו'.

שהרי הוא אינו מתלבש כלל; אלא מכיוון שעלה ברצונו שההתהוות תתרחש, דווקא מכוח זה היא נעשתה. לכן אין מתאים כאן אלא מה שנאמר: "כי הוא צוה", ומכוח זה "ונבראו" וכו'.

ועיין מ"ש מענין ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע בד"ה אלה מסעי גבי ברכת המצות שיש בהם לשון נוכח ברוך אתה כו' ולשון נסתר אשר קדשנו כו' ע"ש.

ועיינו במה שנתבאר בענין ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, בד"ה "אלה מסעי", בקשר לברכות המצוות, שיש בהן לשון נוכח — "ברוך אתה" וכו' — ולשון נסתר — "אשר קדשנו" וכו'; עיינו שם.

והנה ידוע דעיקר ההתהוות והחיות הוא מבחי' סוכ"ע שהוא בחי' א"ס ממש וכמשי"ש [וכמה שכתוב שם]

ע"פ יביאו לבוש מלכות וכמשי"ש בסשי"ב [בספר של בינונים] פכ"ב

והנה ידוע שהמקור העיקרי להתהוות ולחיות הוא בחינת סובב כל עלמין, שהיא בחינת אין סוף ממש, כפי שנכתב שם על הפסוק "יביאו לבוש מלכות", וכפי שנכתב בספר של בינונים, פרק כ"ב.

והנה רצון העליון הוא מקור החיים המהווה את כל העולמות כו' וזהו יש מאין דהיינו שאין שום התלבשות כלל בהנפעל מבחי' כח הפועל שבבחי' סוכ"ע

והנה הרצון העליון הוא מקור החיים המהווה את כל העולמות וכו'. וזהו יש מאין: אין התלבשות כלל של כוח הפועל שבבחינת סובב כל עלמין בנפעל.

(וגם מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] אע"פ [אף על פי] שנמשך כח הפועל ומתלבש בהנפעל נק' יש מאין ממש כנ"ל) וזהו ענין הקדוש הב'

(וגם מבחינת ממלא כל עלמין, אף שכוח הפועל נמשך ומתלבש בנפעל, הדבר נקרא יש מאין ממש, כפי שנתבאר לעיל.) וזהו עניינו של ה"קדוש" השני:

דהיינו בחי' סוכ"ע שהוא קדוש ומובדל מבחי' העלמין יותר מבחי' קדוש הג' שהוא בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין]

היינו בחינת סובב כל עלמין, שהיא קדושה ונבדלת מן העולמות יותר מבחינת ה"קדוש" השלישי, שהיא בחינת ממלא כל עלמין;

דהיינו שאפילו בחי' זיו והוד לא נמשך ממנו להתלבש בהעלמין בפנימיותם אלא שהוא אור מקיף ועד"ז נתבאר במ"א בפ"י אתה קדוש ושמך קדוש.

כלומר, אפילו זיו והוד אינם נמשכים ממנו להתלבש בעולמות בפנימיותם; אלא הוא אור מקיף. ועל דרך זו התבאר במקום אחר פירוש "אתה קדוש ושמך קדוש".

שמך קדוש היינו בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וכדכתיב כי נשגב שמו לבדו אלא הודו וזיוו של שמו נמשך ומתלבש בהעלמין וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] זיו השכינה זיו דייקא

"שמך קדוש" היינו בחינת ממלא כל עלמין, ככתוב "כי נשגב שמו לבדו"; רק הודו וזיוו של שמו נמשכים ומתלבשים בעולמות. וכמאמר רבותינו ז"ל: "זיו השכינה" — זיו דווקא.

אבל אתה קדוש היינו שאפילו זיו והוד לא היו העולמות יכולים לקבל חיות ממנו בפנימיותם ותוכיותם

אבל "אתה קדוש" פירושו שהעולמות אינם יכולים לקבל ממנו חיות בפנימיותם ובתוכיותם, אפילו לא זיו והוד;

אלא שמחיה ומהוה אותם ע"י בחי' מקיף כנ"ל ועמ"ש מזה פ' וארא ע"פ לכן אמור לבני ישראל כו' וע
 "פ' אסרי לגפן בפ"י ויחי":

אלא הוא מחיה ומהוה אותם באמצעות בחינת מקיף, כפי שנתבאר לעיל. וראה מה שנכתב על כך בפרשת וארא, על הפסוק "לכן אמור לבני ישראל" וכו', ועל הפסוק "אסרי לגפן", בפירוש "ויחי".

4 ג והנה בבחי' סוכ"ע יש ג"כ ב' בחינות כי הנה כתר לשון כותרת שהוא סובב ומקיף

(3) והנה, בבחינת סובב כל עלמין יש גם שתי בחינות. כתר קשור למילה "כותרת", המקיפה את הראש וסובבת אותו.

והנה הכתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים ויש בו ב' בחי' עתיק וא"א עתיק בחינה אחרונה שבמאציל וא"א בחינת שרש הנאצלים

כתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים, ויש בו שתי בחינות: עתיק ואריך אנפין. עתיק הוא הבחינה האחרונה של המאציל, ואריך אנפין הוא בחינת שורש הנאצלים.

כי בחי' שרש הנאצלים יש לה איזה שייכות עם עלמין להיות ממנה התהוות הנאצלים בבחי' סוכ"ע שנק' ע"ש עלמין אלא שהוא סובב ומקיף מבחוץ ואינו נכנס בפנימית כו'

שכן לבחינת שורש הנאצלים יש שייכות מסוימת לעולמות, משום שממנה באה התהוות הנאצלים בבחינת סובב כל עלמין, הנקראת על שם העולמות; אלא שהיא מקיפה וסובבת מבחוץ, ואינה נכנסת פנימה וכו'.

אבל בחינה אחרונה שבמאציל אין לה ערך ויחוס כלל עם התהוות עלמין כי הוא המתנשא מימות עולם

אבל לבחינה האחרונה של המאציל אין שום ערך או קשר להתהוות העולמות, שהרי הוא "המתנשא מימות עולם";

אלא שהוא מקיף דמקיף וכמ"ש במ"א ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית בענין ג' בחי' מזון לבוש בית והמקיף דמקיף הוא המחבר המקיף עם הפנימי כו'

אלא שהוא מקיף דמקיף, וכמו שכתוב במקום אחר על הפסוק "מזמור שיר חנוכת הבית", בעניין שלוש הבחינות: מזון, לבוש ובית. ומקיף דמקיף הוא המחבר את המקיף עם הפנימי וכו';

היינו שיהיה התחברות סובב וממלא שלום בפמליא של מעלה כו' וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם
לברכה] שהעוסק בתורה עושה שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה

כלומר, כדי שיהיה חיבור בין סובב לממלא, "שלום בפמליא של מעלה" וכו'. וזהו שאמרו חז"ל, שהעוסק בתורה
עושה שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה;

כי התורה נקרא משל הקדמוני בחי' קדמונו של עולם ע"כ ממשיך שלום בפמליא של מעלה כללות
בחי' סובב וממלא וגם בפמליא של מטה היינו

כי התורה נקראת "משל הקדמוני" — בחינת קדמונו של עולם; לכן היא ממשיכה שלום בפמליא של מעלה, בכללות
בחינות סובב וממלא, וגם בפמליא של מטה, כלומר,

כי בכל נברא יש מבי' בחי' הנ"ל וכמאמר ואתה נפחת בי ואתה משמרה בקרבי וכנ"ל וזהו ענין הקדוש
הא' שהוא המשכת בחי' עתיק

כי בכל נברא יש משהו משתי הבחינות האמורות, כמאמר "ואתה נפחת בי ואתה משמרה בקרבי", וכפי שנתבאר
לעיל. וזהו עניינה של ה"קדוש" הראשונה: המשכת בחינת עתיק,

שהיא המשכה גדולה ועצומה מאור א"ס ב"ה מה שהוא מובדל עדיין ומרומם מגדר עלמין כו' אלא
שבחי' א"א הנמשך ממנו הוא בחי' סוכ"ע כו'.

שהיא המשכה גדולה ועצומה מאור אין סוף, ברוך הוא, [מ]מה שעדיין נבדל ונעלה מגדר העולמות וכו'; אלא
שבחינת אריך אנפין הנמשכת ממנו היא בחינת סובב כל עלמין וכו'.

5 והנה נודע מענין כי אל דעות שממטה למעלה כל מה שהוא למעלה יותר נקי אין לפי שאינו מושג וע"כ
הגם שהתהוות הנבראים מבחי' מל' דאצי'

והנה, ידוע מעניין "כי ה' הוא אל של דעות", שמלמטה למעלה, כל מה שנעלה יותר נקרא "אין", משום שאינו מושג.
לכן, אף שהתהוות הנבראים היא מבחינת מלכות דאצילות,

ממכ"ע [ממלא כל עלמין] נקרא יש מאין מ"מ עיקר בחי' אין הוא בחי' סוכ"ע לפי שאינו מושג יותר שאינו
מתלבש כלל וכמ"ש במ"א ע"פ היש הוי' בקרבנו אם אין

מקור ממלא כל עלמין, ונקראת יש מאין, אף על פי שעיקר בחינת ה"אין" היא בחינת סובב כל עלמין, משום שהיא
רחוקה עוד יותר מהשגה, שכן אינה מתלבשת כלל; וכמו שכתוב במקום אחר על הפסוק "היש ה' בקרבנו אם אין".

אך מלמעלה למטה הוא בהפך שכל מה שלמטה יותר נקרא אין משום דכלא חשיב ולכן אדרבה בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] נקרא אין

אך מלמעלה למטה הדבר הפוך: כל מה שנמוך יותר נקרא "אין", משום שאינו נחשב לכלום. לכן, אדרבה, ממלא כל עלמין נקרא "אין".

וזהו כי עמך מקור חיים היא בחי' מלי' דאצי' מקור ממכ"ע [ממלא כל עלמין] נקי' עמך שהוא טפל ובטל וכלא חשיב ונקרא אחרי הוי' בחי' אחוריים כו'

וזהו "כי עמך מקור חיים": בחינת מלכות דאצילות, מקור ממלא כל עלמין, נקראת "עמך", משום שהיא טפלה ובטלה ונחשבת לכלום; והיא נקראת "אחרי הוי'", בחינת אחוריים, וכו'.

וגם אפי' [אפילו] בחי' סובב נקרא אין לגבי בחינה שאינו בגדר עלמין וכמאמר כתרא עילאה אפי' [אף על גב] דאיהו אור צח אוכם הוא קדם עילת העילות כו'

וגם בחינת סובב נקראת "אין" ביחס לבחינה שאינה בגדר עולמות, וכמאמר: "כתר עליון, אף שהוא אור צח, חשוך הוא לפני עילת העילות", וכו';

וכמ"ש ע"פ שחורה אני כו' וזהו שהבריאה נקי' יש מאין היינו שמקור התהוות העלמין הוא מבחי' שנק' אין גם מלמעלה למטה כו'.

וכמו שכתוב על הפסוק "שחורה אני", וכו'. וזהו שהבריאה נקראת יש מאין: מקור התהוות העולמות הוא מבחינה שנקראת "אין" גם מלמעלה למטה, וכו'.

6 ועמ"ש ע"פ ואהיה אצלו אמון בפי' אחור וקדם צרתני דגבי תורה וע"פ שובה ישראל בפי' וראית את אחורי כו'

ועיינו במה שנכתב על הפסוק "ואהיה אצלו אמון", בביאור "אחור וקדם צרתני" ביחס לתורה; וכן על הפסוק "שובה ישראל", בביאור "וראית את אחורי" וכו'.

והנה בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער חזרת העמידה פ"ד בכת"י [בכתב יד] קודש האריז"ל [האריז"ל זכרוננו לברכה] וז"ל [וזה לשונו] והנה ג' קדושות לג' רישין דע"ק [דעתיקא קדישא]. אי' לההוא דלא אתיידע כלל. הבי' לכתר עילאה.

והנה, בפרי עץ חיים, שער חזרת העמידה, פרק ד, בכתב ידו הקדוש של האריז"ל, נאמר: "והנה שלוש קדושות הן כנגד שלוש הראשים דעתיקא קדישא: הראשונה — לזה שאינו נודע כלל; השנייה — לכתר עילאה;

הג' למו"ס [למוחא סתימאה] חכמה קדמאה עכ"ל [עד כאן לשונו] והיינו כי רדלי"א [רישא דלא אתידע] היינו עתיק בחינה תחתונה שבמאציל וכתר עילאה היינו כתר דא"א סוכ"ע והיינו ב' בחי' הנ"ל דסוכ"ע.

השלישית — למוחא סתימאה, החכמה הקדומה". עד כאן לשונו. כלומר, רישא דלא אתידע הוא עתיק, הבחינה התחתונה שבמאציל; וכתר עילאה הוא הכתר של אריך אנפין, סוכב כל עלמין; ואלו הן שתי הבחינות של סוכב כל עלמין שהוזכרו לעיל.

אמנם מ"ש הג' למו"ס [למוחא סתימאה] אף דמו"ס [דמוחא סתימאה] הוא בחי' חכמה שבכתר בחי' סוכ"ע היינו לפי שהוא דיבר בשרש בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שבעולם האצי.

אמנם, מה שכתב "השלישית — למוחא סתימאה" — אף שמוחא סתימאה היא בחינת חכמה שבכתר, בחינת סוכב כל עלמין, הרי זה משום שהוא דיבר על שורש בחינת ממלא כל עלמין שבעולם האצילות.

7 והנה כמו שבי"ע ממש התהוותם יש מאין מבחי' מל' דאצילות שהוא מקור בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] דבי"ע כמ"כ [כמו כן] באצי"ש ג"כ בי"ע

והנה, כשם שעולמות בריאה, יצירה ועשיה עצמם מתהווים בבחינת יש מאין ממלכות דאצילות, שהיא מקור בחינת ממלא כל עלמין של בריאה, יצירה ועשיה, כך גם באצילות יש בריאה, יצירה ועשיה:

היינו או"א [אבא ואימא] הם בריאה דאצילות וכמ"ש והחכמה מאין תמצא שהיא נק' בריאה יש מאין וזהו ענין בורא קדושים ישתבח שמך כמ"ש במ"א

כלומר, אבא ואמא הם בחינת בריאה שבאצילות, ככתוב: "והחכמה מאין תמצא", שכן היא נקראת בריאה, יש מאין. וזהו פירוש "בורא קדושים, ישתבח שמך", כפי שנתבאר במקום אחר.

וגם קנה חכמה קנה בינה ב"פ [ב' פעמים] קנה בגימט' [בגימטריא] יש והאין שממנו תמצא החכמה הוא בחי' כתר

וכן נאמר: "קנה חכמה, קנה בינה": המילה "קנה" מופיעה פעמיים, ושתי הפעמים יחד עולות בגימטריה יש. והאין שממנו נמצאת החכמה הוא בחינת כתר;

והוא ג"כ ע"י ב' המשכות ממלא וסוכב א"פ [אור פנימי] וא"מ [ואור מקיף] וח"ס [וחכמה סתימאה] הוא מקור לבחי' הא"פ [האור פנימי] וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער א"א פ"ד

וגם התהוות זו היא באמצעות שתי המשכות — ממלא וסוכב, אור פנימי ואור מקיף; וחכמה סתימאה היא מקור בחינת האור הפנימי, כמובא בעץ חיים, שער אריך אנפין, פרק ד.

וגם כי או"א [אבא ואימא] יונקים מבי' מזלות ונוצר ונקה ששרשן ממו"ס [ממוחא סתימאה] וז"ש [וזהו שכתוב]
 בזהר ח"ג [חלק ג'] (דרפ"ט) דח"ס [דחכמה סתימאה] הוא רישא דכל רישא לשאר חכמות.

ועוד, אבא ואמא יונקים משני המזלות, נוצר ונקה, ששורשם במוחא סתימאה. וזהו שכתוב בזהר חלק ג' (דרפ"ט),
 שחכמה סתימאה היא "ראש לכל ראש" ביחס לשאר החכמות.

וזהו ענין הקדוש הג' כי ההמשכה רק מבחי' שערות וח"ס [וחכמה סתימאה] עצמה הוא קדוש ומובדל
 וכתרא עילאה הוא בחי' מקיף וסובב כתר לשון כותרת כו' ועתיק הוא בחי' מקיף למקיף

וזהו ענינו של הקדוש השלישי: ההמשכה היא רק מבחינת השערות, ואילו חכמה סתימאה עצמה קדושה ומובדלת.
 והכתר העליון הוא בחינת אור מקיף וסובב; המילה כתר קשורה ללשון כותרת, המקיפה, וכן הלאה. ועתיק הוא
 בחינת מקיף למקיף.

וזהו ענין ג"פ [ג' פעמים] קדוש והם ג' המשכות להיות שרש ג' בחי' בית לבוש מזון דכללות העולמות בית
 נקי בחי' מקיף למקיף כו' ולבוש הוא בחי' מקיף וסוכ"ע וכמ"ש במ"א ע"פ יביאו לבוש מלכות.

וזהו ענינו של שלוש אמירות "קדוש": הן שלוש המשכות, שהן השורש לשלוש הבחינות — בית, לבוש ומזון — של
 כלל העולמות. "בית" נקרא בחינת מקיף למקיף, וכן הלאה; "לבוש" הוא בחינת מקיף וסובב כל עלמין, כמבואר
 במקום אחר על הפסוק "יביאו לבוש מלכות".

8 ומזון היינו בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ודרך פרט ממלי' דאצי' לבי"ע נמשכים ג"כ ג' בחי' אלו שהרי
 נעשית עתיק וכתר לבריאה שהוא נקי מקיף כו' ע"ד שמלי' דא"ק [דאדם קדמון] נעשה עתיק וכתר לאצי'

ו"מזון" הוא בחינת ממלא כל עלמין. ובפרט, גם ממלכות דאצילות נמשכות שלוש הבחינות הללו לבריאה, ליצירה
 ולעשייה; שכן היא נעשית עתיק וכתר לבריאה, הנקראים מקיפים וכו', בדומה לכך שמלכות דאדם קדמון נעשית
 עתיק וכתר לאצילות;

וגם מתלבשת בפנימיותם (וע' מ"ש ע"פ מי מנה בפ"י והים עליהם מלמעלה ומ"ש בפסוק ויקהל משה
 וע"פ קחו מאתכם תרומה כו' ובביאור ע"פ ועתה יגדל נא כו')

והיא מתלבשת גם בפנימיותם. (ועיינו כמה שנכתב על הפסוק "מי מנה", בביאור "והים עליהם מלמעלה"; וכמה
 שנכתב על הפסוק "ויקהל משה"; ועל הפסוק "קחו מאתכם תרומה" וכו'; ובביאור על הפסוק "ועתה יגדל נא" וכו';

וע"פ כי אתה נרי כו' ומ"מ עיקר הפי' בפסוק אחרי הוי' קאי על מלי דאצילות כמבואר בזהר) (ויקרא דף כ' ע"ב) וכדלקמן גבי ואותו תיראו כו'.

ועל הפסוק "כי אתה נרי" וכו'. ואף על פי כן, עיקר פירוש הפסוק "אחרי הוי'" מוסב על מלכות דאצילות, כמבואר בזוהר (ויקרא דף כ' ע"ב), וכפי שיתבאר להלן בעניין "ואותו תיראו" וכו'.

וזהו אחרי כו' תלכו היינו שכאשר יתבונן ויבין שכל השתלשלות העולמות אינן אלא מבחי' זיו והארה ונקי' אחרי ה' ע"ד וראית את אחורי

וזהו "אחרי" וכו', "תלכו": כאשר האדם מתבונן ומבין שכל השתלשלות העולמות אינה אלא מבחינת זיו והארה, והיא הנקראת "אחרי הוי'", בדומה ל"וראית את אחורי" —

ועמ"ש עוד בד"ה שובה ישראל עד מענין פי' אחוריים ופנים מזה יומשך בחי' תלכו והוא בחי' אהבה ותשוקה נפלאה אליו ית' לבדו מקורא ושרשא דכולא

ועיינו עוד במה שנכתב במאמר המתחיל "שובה ישראל עד", בעניין פירוש אחוריים ופנים. מכך תימשך בחינת "תלכו", שהיא אהבה וכיסופים נפלאים אליו ית' לבדו, שהוא "מקור ושורש הכול".

אך היינו דוקא ע"י שיתבונן ויעמיק בזה בשכלו ותבונתו מקרב איש ולב עמוק כי אם אין בינה אין דעת וגם אם אין דעת אין בינה.

אך הדבר הוא דווקא על ידי שהאדם מתבונן ומעמיק בכך בשכלו ובתבונתו, מתוך "מקרב איש ולב עמוק"; שכן "אם אין בינה אין דעת", וגם "אם אין דעת אין בינה".

9 וביאור ענין כי מנסה כו' לדעת כו' הנה בחינת הנסיונות הם הסתר פנים ובהסתר עצמו יש אלהות ואנכי הסתר אסתיר כו'

וביאור ענין "כי מנסה" וכו', "לדעת" וכו': הנסיונות הם מצב של הסתר פנים, וגם בתוך ההסתר עצמו יש אלקות: "ואנכי הסתר אסתיר" וכו'.

וכתיב ה' אמר לו קלל וע"כ כח ה' שיש בנסיון הוא המביא לידי דעת וגלוי אלהות כשעובר עליו כל הנסיון ועומד בנסיונו שבכל הנסיונות יש כח ה' המחיה את הדבר ההוא שמביא הנסיון עליו

ונאמר: "ה' אמר לו קלל". לכן כוחו של ה' שנמצא בנסיון הוא שמביא לידי דעת ולגילוי אלקות, כאשר האדם עובר את כל הנסיון ועומד בו; שהרי בכל נסיון יש כוחו של ה', המחיה את הדבר עצמו שמביא עליו את הנסיון.

וזהו כי ה' אמר לו קלל והיכן אמר לשמע'י אלא שמחשבה זו שנפלה לשמע'י בלבו ומוחו ירדה מאת ה' ורוח פיו

וזהו "כי ה' אמר לו קלל". היכן אמר זאת לשמע'י? אלא שהמחשבה שנפלה בלבו ובמוחו של שמע'י ירדה מאת ה', ונשימת פיו

המחיה כל צבאם החיה רוחו של שמע'י בשעה שדיבר דברים אלו לדוד כי אלו נסתלק רוח פיו ית' מרוחו של שמע'י לא יוכל לדבר מאומה

המחיה את כל צבאם החייתה את רוחו של שמע'י בשעה שאמר את הדברים האלה לדוד; שהרי אילו הסתלקה נשימת פיו יתברך מרוחו של שמע'י, הוא לא היה יכול לומר דבר כלל.

וזהו כי ה' אמר לו ממש בעת ההיא לקלל את דוד כו' (ועיין בעי"ח [בעץ חיים] שמ"ח פ"ב [פרק ב']) והטעם שהנסינות מביאין לידי גילוי אלהות כי

וזהו "כי ה' אמר לו" — ממש באותה שעה, לקלל את דוד וכו' (ועיינו בעץ חיים, שער מ"ח, פרק ב'). והטעם לכך שהנסינות מביאים לידי גילוי אלקות הוא ש...

הנה הנסינות וההסתר פנים הוא מעולם התהו מלפני מלך מלך שירדו ונתלבשו בקליפות והקליפה היא המסתרת (ועיין בזהר וירא דקיי"ט ע"ב) וכששוברין הקליפה עיי' שעומד בנסיון

הנסינות וההסתר הפנים הם מעולם התהו, מ"לפני מלך מלך", שירדו והתלבשו בקליפות; והקליפה היא המסתירה (ועיינו בזהר, וירא, קיי"ט ע"ב). וכאשר שוברים את הקליפה באמצעות עמידה בנסיון,

נמצא הפרי בתוכו הוא כח ה' המוסתר ומלוכש שם ה' אמר לו קלל שבא לידי גילוי

נמצא הפרי שבתוכה — כוחו של ה' שהיה מוסתר ומלוכש שם, בבחינת "ה' אמר לו קלל" — ובא לידי גילוי;

לפי שכח ה' המלוכש בו הוא מלמעלה מעלה כנודע ממשל נפילת החומה שהאבן העליון יותר נופל למטה יותר וכמ"ש ועברתי בארץ מצרים אני

מפני שכוחו של ה' המלוכש בו הוא ממדרגה עליונה ביותר, כידוע מהמשל של חומה נופלת, שבה האבן העליונה נופלת נמוך יותר; וכמו שנאמר: "ועברתי בארץ מצרים" — "אני,

ולא מלאך שכדי שירד וישתלשל גם למקום הקליפות צריך להיות ממקום גבוה מאד נעלה עד שיגיע שיהיה גילוי אלהות גם במקום הקליפות

ולא מלאך; שכן כדי שיוכל לרדת ולהימשך גם למקום הקליפות, עליו לבוא ממקום גבוה ונעלה מאוד, עד שיגיע למצב שבו מתגלה אלקות גם במקום הקליפות.

ולכן אותו הכח מביא לידי דעת לפי שהוא מרפ"ח ניצוצין מעולם התהו עקודים נקודים כו' וס"ג [ושם ס"ג] מעולה ממ"ה [משם מ"ה] כו' ועמ"ש ע"פ וידעת היום והשבות.

לכן אותו כוח מביא לידי דעת, משום שמקורו ברפ"ח ניצוצין מעולם התהו — עקודים, נקודים וכו'; ושם ס"ג נעלה משם מ"ה וכו'. וראו מה שכתוב על הפסוק "וידעת היום והשבות אל לבבך".

רק אם אין בינה אין דעת כו' שכל ההולדה הוא מבינה שהפסולת נברר בדם נדות והולד נגדל בטי' חדשים שמתחלה היתה

אלא ש"אם אין בינה אין דעת" וכו', שכן כל הלידה נובעת מבינה: הפסולת נפרדת בדם הנידה, והולד גדל במשך תשעה חודשים; בתחילה הוא היה

רק טפה ואח"כ נעשה הולדת אברים בכחי' פרצוף וכמעי אמו אוכל מה שאמו אוכלת ואח"כ יוצא טיפה בלבד, ואחר כך נוצרים אבריו בדמות פרצוף שלם; ברחם אמו הוא אוכל ממה שאמו אוכלת, ולאחר מכן הוא יוצא

ונפרד לעצמו וככל המשל הזה הוא בחסידות ביראה ואהבה שמתחלה היתה האהבה מסותרת נקודה אחת ואח"כ נגדלה להגדיל מדורת אש האהבה בהתלהבות כו'

ונפרד לעצמו. וכמו במשל הזה, כך גם בחסידות, בעבודת היראה והאהבה: בתחילה האהבה הייתה מסותרת, נקודה אחת, ואחר כך גדלה והלהיבה עוד ועוד את מדורת אש האהבה וכו'.

וכן היראה וזהו שלא לאהב הבנים ילדה ששה בנים הם נקראים בחי' אהבה ובת הוא מדת מלכות ושמה דינה דינא דמלכותא דינא

וכך גם היראה. וזהו הטעם שלא לאהב, "אם הבנים", ילדה שישה בנים, הנקראים בחינת אהבה, ובת, שהיא מדת מלכות, ושמה דינה — "דינא דמלכותא דינא".

(וכמ"ש ע"פ אמר עם הספר שהבירור הוא במחשבה שהיא בחינת בינה על יד התלבשות החכמה שם כו' והוא כענין כולם בחכמה עשית בבינה וכמ"ש במ"א בפ"י ברוך עושה בראשית):

(וכמו שכתוב על הפסוק "אמר עם הספר", שהבירור נעשה במחשבה, שהיא בחינת בינה, באמצעות התלבשות חכמה בה וכו'; וזהו כענין "כולם בחכמה עשית" — ובבינה, וכמו שכתוב במקום אחר בפירוש "ברוך עושה בראשית".)

10 ד והנה תלכו הוא בחי' רצוא ואח"כ ואותו תיראו הוא בחי' שוב והענין כי הנה נודע מ"ש דשם הוי' הוא

דחילו ורחימו רחימו ודחילו ו"ה הוא בחי' אהבה ויראה ז"א הוא אהבה זוטא

(4) והנה, "תלכו" היא בחינת רצוא, ולאחר מכן "ואותו תיראו" היא בחינת שוב. והענין הוא, כידוע ממה שכתוב, ששם הוי' הוא "דחילו ורחימו, רחימו ודחילו". ו"ה הן בחינת אהבה ויראה: ז"א הוא אהבה זוטא

(ולכן נק' זעיר) ויראה היא המלכות יראה חיצונית מהתפשטות מלכותו כמ"ש בהערה לתיקון חצות ובזו היראה קודם לאהבה ממטה למעלה ויראה זו אינה כתובה בתורה כאן

(ולכן הוא נקרא זעיר, "קטן"), והיראה היא מלכות, יראה חיצונית הנובעת מהתפשטות מלכותו, כפי שכתוב בהערה לתיקון חצות. ובסדר זה היראה קודמת לאהבה, מלמטה למעלה. ויראה זו אינה כתובה כאן בתורה

(שהרי התחלת הפסוק מבחי' תלכו שהוא אהבה ואע"ג [ואף על גב] דהתחלה צ"ל מבחי' יראה דיקא כי זה השער כו' דיראה היא תרעא לאעלאה אך הוא כמ"ש בזהר פ' בא) (דל"ח ע"ב) ובאתר דאשתכחי דכר ונוק' [ונוקבא] לית שבחא

(שהרי הפסוק מתחיל בבחינת "תלכו", שהיא אהבה; ואף על פי שהתחלה צריכה להיות דווקא מבחינת יראה, שהרי "זה השער" וכו', כי היראה היא "תרעא לאעלאה" — השער להיכנס — אלא שכאן הדבר הוא כפי שכתוב בזוהר, פרשת בא) (דף ל"ח ע"ב): "ובאתר דאשתכחי דכר ונוקבא לית שבחא

אלא לדכורא וה"נ [והכי נמי] כיון שנאמר תלכו שהיא בחי' אהבה שנק' דכר זכר חסדו א"צ [אין צריך / אינו צריך] להזכיר היראה שנק' נוק' [נוקבא] אשה יראת ה'

אלא לדכורא". כך גם כאן: מאחר שנאמר "תלכו", שהיא בחינת אהבה הנקראת זכר, כמו "זכר חסדו", אין צורך להזכיר את היראה, הנקראת נקבה (נוקבא), כמו "אשה יראת ה'",

כי היראה צ"ל כלולה באהבה לאכללא שמאלא בימינא כו' ועוד י"ל [יש לומר] שיראה זו נרמזת כאן בתיבת אחרי הוי'

שהרי היראה צריכה להיות כלולה באהבה, "לאכללא שמאלא בימינא" וכו'. ועוד אפשר לומר שיראה זו נרמזת כאן במילים "אחרי הוי",

שהיא בחי' מלכות ואח"כ אהבה רבה היא בינה וחכמה יראה פנימית היא בחי' יראו את ה' משא"כ יראה חיצונית הוא בחי' ייראו מה'.

שהיא בחינת מלכות. ולאחר מכן, אהבה רבה היא בינה, וחכמה היא יראה פנימית, שהיא בחינת "יראו את ה'"; ואילו יראה חיצונית היא בחינת "ייראו מה'".

אבל יראו את ה' היינו להיות בחי' את הטפל שהוא בחי' ביטול והוא בחי' אצילות.

אך "יראו את ה'" פירושו להיות בבחינת "את", מילת הטפל, שהיא בחינת ביטול; וזהו בחינת אצילות,

שהוא בחי' חכמה דכללות העולמות כי בדרך כלל אצי' הוא חכמה כי אבא שרש האצי' ובינה אימא מקננא בכורסיא כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"ז פ"ג [פרק ג']

שהיא בחינת חכמה של כלל העולמות; שכן בדרך כלל אצילות היא חכמה, משום שאבא הוא שורש האצילות, ואילו בינה היא "אימא מקננא בכורסיא", כפי שכתוב בעץ חיים, שער מ"ז, פרק ג'.

(ואפ"ל [ואפשר לומר] שזהו ואותו תיראו בחי' יראו את שבטל לבחי' ואותו כו' וע' בזהר ח"א [חלק א']) (דצ"ד ע"א)

(ואפשר לומר שזהו "ואותו תיראו": בחינת יראת "את", המתבטלת לבחינת "ואותו" וכו'. וראו בזהר, חלק א') (דף צד ע"א)

ע"פ אותו ואת נוהו כו' גם פי' ואותו לשון אות ורושם וכמ"ש אות היא ביני ובין בני ישראל.

על פי הפסוק "אותו ואת נוהו" וכו'. כמו כן, "ואותו" קשור למילה "אות" ולרושם, ככתוב: "אות היא ביני ובין בני ישראל".

ופי' כידוע דכשהיה הצמצום הראשון להיות מקום פנוי כו' נשאר רשימו מהאור שנסתלק כו' ואח"כ נמשך קו כו'

והביאור, כידוע: כאשר היה הצמצום הראשון, כדי שיהיה מקום פנוי וכו', נשאר רשימו מן האור שהסתלק וכו'; ולאחר מכן נמשך קו וכו'.

ועל זה אמר ואותו היינו אות ורושם הנ"ל תיראו כי אות ביני ובין כו'

ועל כך נאמר "ואותו", כלומר האות והרושם הנזכרים לעיל, "תיראו", שכן "אות היא ביני ובין" וכו'.

(וענין שייכות יראה עילאה הנ"ל לבחי' אות ורושם הנ"ל אפ"ל [אפשר לומר] ע"ד מ"ש בזהר ח"ג [חלק ג'])

(קכ"ח סע"ב [סוף עמוד ב]) גבי חכמה סתימאה

(ואפשר לבאר את הקשר בין היראה העילאה הנזכרת לעיל לבין בחינת האות והרושם הנזכרים לעיל, על פי מה שכתוב בזהר, חלק ג') (דף קכח ע"ב), בעניין חכמה סתימאה:

והיינו דתנינן ברישומי אתוון תי"ו רשים רישומי [רישומא] לעתיק יומין ועמ"ש בביאור האדרא מהאריז"ל [מהאריז"ל זכרוננו לברכה] ובפע"ח [ובפרי עץ חיים] ובמשנת חסידים בענין כוונת תשר"ק הנזכר במוסף שבת שהוא סוד הארת כ"ב אתוון במוחא עילאה כו' ע"ש

"וזהו שלמדנו בעניין רישומי האותיות: האות תי"ו רשמה רושם לעתיק יומין". וראו מה שכתוב בביאור האדרא של האריז"ל, בפרי עץ חיים ובמשנת חסידים, בעניין כוונת תשר"ק הנזכרת בתפילת מוסף של שבת, שהיא סוד הארת כ"ב האותיות במוחא עילאה וכו'; עיינו שם.

נמצא בחי' אות ורשימו הנ"ל מאיר בח"ס [בחכמה סתימאה] וח"ס [וחכמה סתימאה] היא שרש בחי' יראה עילאה כמ"ש במ"א

נמצא שבחינת האות והרשימו הנזכרים לעיל מאירה בחכמה סתימאה, וחכמה סתימאה היא שורש בחינת היראה העילאה, ככתוב במקום אחר.

ולכן שפיר שייך ואותו דייקא תיראו כו' שהיראה בושת ששרשה מח"ס [מחכמה סתימאה] נמשכת מבחי' ואותו ועמ"ש עוד מענין דחילו ורחימו רחימו ודחילו בביאור ע"פ כי אתה נרי בפי' מקץ.

ולכן מתאים דווקא לומר "ואותו תיראו" וכו': שהרי יראת הבושה, ששורשה בחכמה סתימאה, נמשכת מבחינת "ואותו". וראו עוד בעניין "דחילו ורחימו, רחימו ודחילו" בביאור על הפסוק "כי אתה נרי", בפרשת מקץ.

11 ובענין ובמורא גדול זה גילוי שכינה ע"פ ששת ימים תאכל מצות גבי פסח וע"פ קול דודי כו'

ובעניין "ובמורא גדול" — זה גילוי השכינה: ראו את המאמרים על הפסוק "ששת ימים תאכל מצות", בעניין פסח, ועל הפסוק "קול דודי" וכו',

בשיר השירים ושם נת' [נתבאר] מורא גדול נמשך ע"י גילוי בחי' מלך מלכי המלכים מלכות דא"ס כו'

בשיר השירים. ושם נתבאר שמורא גדול נמשך על ידי גילוי בחינת "מלך מלכי המלכים" — מלכות אין סוף וכו'.

וזהו ממש ענין הרשיטמו שבמו"ס [שבמוחא סתימאה] כי הרשימו הוא מבחינת מלכות דא"ס כמ"ש בביאור האדרא מהאריז"ל [מהאריז"ל זכרוננו לברכה] שם

וזהו ממש ענין הרשימו שבמו"ס, שהרי הרשימו הוא מבחינת מלכות אין סוף, כמו שכתוב בביאור האדרא של האריז"ל שם.

ולכן מזה נמשך בחי' מורא גדול שהוא בחי' ח"ס [חכמה סתימאה] כו' ומורא גדול לשון זכר משא"כ יראה תתאה היא בחי' נוקבא כנ"ל.

ולכן מכאן נמשכת בחינת מורא גדול, שהיא בחינת חכמה סתימאה וכו'. "מורא גדול" הוא בלשון זכר, שלא כמו יראה תתאה, שהיא בחינת נוקבא, כנ"ל.

לפי"ז [לפי זה] פ"י אחרי הוי' ואותו היינו בחינת מלכות דאצילות ומלכות דא"ס כו' ועמ"ש במ"א מענין לפי זה, פירוש "אחרי הוי"ו" ו"ואותו" הוא בחינת מלכות דאצילות ומלכות אין סוף וכו'. וראו מה שכתוב במקום אחר בענין

אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה גבי חג השבועות על פסוק וידבר אלקים כו' ועמ"ש בדי"ה וידעת היום ע"ש:

"אם אין יראה אין חכמה, אם אין חכמה אין יראה", בענין חג השבועות, על הפסוק "וידבר אלקים" וכו'; וראו מה שכתוב במאמר המתחיל "וידעת היום", עיינו שם.

12 ה ואת מצותיו תשמרו הנה השמירה היא ע"י המקיף וכנודע מענין ואתה משמרה בקרבי והיינו בחי' חיה יחידה שאינם מתלבשים בכלים

(5) "ואת מצותיו תשמרו": השמירה נעשית באמצעות האור המקיף, כפי שידוע בענין "ואתה משמרה בקרבי"; כלומר, בחינות חיה יחידה, שאינן מתלבשות בכלים,

אלא שהם בחי' מקיפים והם בחי' השמירה לנר"נ [לנפש רוח נשמה] המתלבשים בכלים נשמה במוח כו' כי אור מקיף מצחצח חצי הכלי מבחוץ וגם המקיף מסמא עיני החיצונים נמצא ע"י המקיף אין החיצונים יכולים להתקרב כו'.

אלא שהן בחינות מקיפות, והן שומרות על הנפש, הרוח והנשמה, המתלבשות בכלים — הנשמה במוח וכדומה. שכן האור המקיף מצחצח את מחצית הכלי מבחוץ, והמקיף גם מסנוור את עיני החיצונים; נמצא שבוכות המקיף אין החיצונים יכולים להתקרב וכדומה.

13 והנה השמירה צריך לא"פ [לאור פנימי] כשנחלש כלים כי אז צריך שמירה לפי שע"י הפגם ח"ו [חס

ושלום] כלי נמשך יניקה גם מן האור המלוכלש בה

והנה, האור הפנימי זקוק לשמירה לאחר שהתלכלש בכלים, שכן אז הוא זקוק לשמירה: כשיש פגם בכלי, חלילה, נמשכת יניקה [על ידי הכוחות החיצוניים] גם מן האור שהתלכלש בו,

כמו ע"י שחותך ידו יוצא דם כמ"ש במ"א משא"כ כשאורות כלולים עדיין במאצילן וכן אורות מקיפים לא שייך בהם פגם ויניקה כו'

כמו שכאשר אדם חותך את ידו יוצא דם, כפי שנכתב במקום אחר; אבל כאשר האורות עדיין כלולים במאצילם, וכן אורות מקיפים, אין שייכים בהם פגם ויניקה וכו'.

והנה המצות נקרא רמ"ח אברים דמלכא שהם המשכות אורות בכלים (ע"י [ע"י] באגה"ק [באגרת הקודש] בסופו בד"ה להבין מ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שכל המצות לתקן רמ"ח אברי ז"א ע"י המשכת אור א"ס ב"ה בהן כו')

והנה, המצוות נקראות "רמ"ח איברים דמלכא", מפני שהן המשכות של אורות לתוך כלים. (ראו איגרת הקודש, בסופה, בפסקה המתחילה "להבין מה שכתוב בפרי עץ חיים", שם נאמר שכל המצוות נועדו לתקן את רמ"ח איברי ז"א באמצעות המשכת אור אין סוף ברוך הוא לתוכם וכו').

וזהו כי נר מצוה כי בלשון תורה נק' נר הכלי שבתוכה הנר הדולק כמ"ש נרות המערכה וגם הנרות הדולקים שבהכלי נק' נרות כמ"ש בהעלותך את הנרות

וזהו "כי נר מצוה": בלשון התורה, הכלי שבתוכו נמצא האור הדולק נקרא "נר", כמו שנאמר "נרות המערכה"; וגם האורות הדולקים שבתוך הכלי נקראים "נרות", כמו שנאמר "בהעלותך את הנרות".

והיינו שבמצות יש שני בחינות שהם בחינת כלים וגם על ידן נמשכים אורות המתלבשים בכלים וע"כ צריכים שמירה

כלומר, במצוות יש שתי בחינות: הן בחינת כלים, ועל ידן נמשכים גם אורות המתלבשים בכלים; ולכן הן זקוקות לשמירה.

וזהו ואת מצותיו תשמרו והיינו על ידי ובקולו תשמעו היא התורה שנק' ותורה אור בחי מקור האור הנמשך בהנרות (ע"י [ע"י] בזהר ר"פ בהעלותך ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם)

וזהו "ואת מצותיו תשמרו", והדבר נעשה באמצעות "ובקולו תשמעו" — זו התורה, שנקראת "ותורה אור", בחינת מקור האור הנמשך אל הנרות. (ראו בזהר, בתחילת פרשת בהעלותך, וברמ"ז שם.)

והיינו שהיא בחינת אור מקיף שלמעלה מבחינת הכלים ואברים כיו כי הגם דאורייתא מחכמה נפקת נפקת דייקא אכן שרשה למעלה מהחכמה כו'

כלומר, התורה היא בחינת אור מקיף, שלמעלה מבחינת הכלים והאיברים וכו'; ואף שהתורה נמשכת מחכמה — דווקא נמשכת — הרי ששורשה למעלה מחכמה וכו'.

והיינו שהיא מבחי' מקיפים למ"ד ומ"ם כו' עמ"ש בביאור ע"פ כי תצא כו' וזהו ג"כ פי' ותורה אור כלומר, היא מבחינת המקיפים לי ומ' וכו'; ראו מה שנכתב בביאור על הפסוק "כי תצא" וכו'. וזהו גם פירוש "ותורה אור":

כי המצות שהם בחי' אורות המתלבשים בכלים מתחלקים לתרי"ג בחי' רמ"ח מ"ע [מצות עשה] כו' היינו לכל כלי וכלי אור בפ"ע [בפני עצמן] כו'

שהרי המצוות, שהן בחינת אורות המתלבשים בכלים, מתחלקות לתרי"ג בחינות — רמ"ח מצוות עשה וכו'; כלומר, לכל כלי וכלי יש אור משלו וכו'.

אבל התורה שהיא בחי' מקיף היא אור אחד ר"ל [רוצה לומר] למעלה מבחי' התחלקות כו' ועמ"ש בפ' וארא סוף דבור הראשון וארא אל כו' שהתורה הוא המשכת בחי' יחיד אנכי מי שאנכי כו'

אבל התורה, שהיא בחינת מקיף, היא בחינת אור אחד, כלומר, למעלה מבחינת התחלקות וכו'. וראו מה שנכתב בפרשת וארא, בסוף המאמר הראשון, "וארא אל" וכו', שהתורה היא המשכת בחינת יחיד, "אנכי מי שאנכי" וכו';

ע"ש (וז"ש [וזהו שכתוב] באדרא דנשא דקכ"ט א' חד ארחא דנהיר כו' לתרי"ג ארחין דאורייתא דפליג בז"א דכתיב ביה כל ארחות כו' ואיתא שם הפי' בספר רוח דוד ובביאור האדרא מהאריז"ל [מהאריז' זכרוננו לברכה] שבז"א נתגלים התרי"ג מצות עצמם כו'

ראו שם. (וזהו שנכתב באידרא דנשא, קכ"ט ע"א: "חד ארחא דנהיר" וכו', "לתרי"ג ארחין דאורייתא דפליג בז"א", שעליו נאמר "כל ארחות" וכו'. והפירוש מובא שם בספר רוח דוד ובביאור האידרא של האריז"ל: שבז"א מתגלות תרי"ג המצוות עצמן וכו';

וז"ש [וזהו שכתוב] כל ארחות כו' ובא"א כתיב וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור כו' אורח ואור לשון יחיד כי שם נעלמים ובז"א מתגלים ונעשים התרי"ג מצות עכ"ד [עד כאן דבריו].

וזהו שנאמר "כל ארחות" וכו'. ואילו על אריך אנפין נאמר "וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור" וכו': "ארח" ו"אור" בלשון יחיד, כי שם הם נעלמים, ובז"א הם מתגלים ונעשים תרי"ג המצוות. עד כאן לשונו.

ואמנם התורה נמשכה ממו"ס [ממוחא סתימאה] דא"א וזהו ותורה אור לשון יחיד וזהו ענין המבואר במ"א שהתורה היא בחי' רעוא דכל רעוין

ואכן, התורה נמשכת ממוחא סתימאה שבאריך אנפין, וזהו "ותורה אור" בלשון יחיד. וזהו העניין המבואר במקום אחר, שהתורה היא בחינת רעוא דכל רעוין,

שהיא ממשכת הנהגת הרצון עליון לתוך הרצון המתפשט בתוך המצות עיין בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ע"ש באריכות וזהו שהמצוה נק' נר והתורה היא האור המאירה את הנר בחי' דעדכ"ר [רעוא דכל רעוין] הוא מקור הרצון שבמצות כו'

שהיא ממשיכה את הנהגת הרצון העליון אל תוך הרצון המתפשט במצוות. ראו את המאמר המתחיל "כשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע", שם הדברים מבוארים באריכות. וזהו שהמצווה נקראת נר, והתורה היא האור המאיר את הנר: בחינת רעוא דכל רעוין, שהוא מקור הרצון שבמצוות וכו'.

ועמ"ש ע"פ ויקהל משה שבחי' כתר דז"א הנק' רצון הוא הכלי לבחי' רצון עליון רעוא דכל רעוין כתר דא"א שהוא בחי' האור כו' ע"ש ועמ"ש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] שהתורה נק' משל הקדמוני בחי' קדמונו של עולם כו')

וראו מה שנכתב על הפסוק "ויקהל משה": בחינת כתר דז"א, הנקראת רצון, היא הכלי לבחינת הרצון העליון — רעוא דכל רעוין, כתר דאריך אנפין, שהוא בחינת האור וכו'. ראו שם. וראו גם מה שנכתב למעלה, שהתורה נקראת "משל הקדמוני", בחינת קדמונו של עולם וכו'.

והנה עיקר שמירה זו היינו לבחי' ההארה הנמשך מהמצוה לנפש האדם כו'. וענין הארה זו שנמשך מן המצוה על הנפש יובן ע"ד מאמרז"ל [מאמרו רבותינו זכרונם לברכה] שבשעת מ"ת [מתן תורה] כפה עליהם הר כגיגית כו'

והנה, עיקר שמירה זו היא בחינת ההארה הנמשכת מן המצווה לנפש האדם וכו'. ואת עניינה של הארה זו, הנמשכת מן המצווה אל הנפש, נוכל להבין על פי מאמר חז"ל שבשעת מתן תורה "כפה עליהם הר כגיגית" וכו',

ומכאן מודעא רבא לאורייתא וידוע פ"י וענין כפה עליהם הר שהוא בחי' וימינו תחבקני דהיינו התגלות אהבה העליונה לישראל כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה'.

"ומכאן [נובעת] טענה גדולה נגד התורה". ידוע פירושו ועניינו של "כפה עליהם הר כגיגית": זו בחינת "וימינו תחבקני", כלומר התגלות האהבה העליונה לישראל, כמו שכתוב: "אהבתי אתכם, אמר הוי"ו".

14 ועיי זה ממילא נתעורר האהבה ג"כ בנשיי [בנשמות ישראל] ע"ד כמים הפנים לפנים כן לב האדם כו' עד שבאו לכלות הנפש

ובאמצעות זאת התעוררה ממילא גם האהבה בנשמות ישראל, בבחינת "כמים הפנים לפנים כן לב האדם" וכו', עד שהגיעו לכלות הנפש;

וזהו המודעא רבא דהיינו שאתעדל"ת [שאתעוררת דלתתא] זו שלהם לא היה בבחירה ורצון כ"א שע"י הגילוי מלמעלה נמשך ממילא בלבם כ"כ [כל כך] כך כו'

וזהו ה"מודעא רבה": ההתעוררות מלמטה שלהם לא נבעה מבחירה ומרצון, אלא הגילוי מלמעלה הוא שהמשיך אותה ממילא בלבם, בעוצמה רבה כל כך וכו'.

וכך מעין זה יובן ג"כ בענין קיום המצות שהם המשכת רצון עליון ממש וה' חסדים וימינו תחבקני התגלות אהבה עליונה כו'

ובאופן דומה אפשר להבין גם את עניין קיום המצוות, שהן המשכה של הרצון העליון עצמו ושל חמשת החסדים, "וימינו תחבקני" — גילוי האהבה העליונה וכו'.

לכן עיי נתעורר ג"כ רצון האדם אליו ית' כמים הפנים כו' וזהו פקדת הארץ ותשוקקיה כו' וזהו אשר אנכי מצוך היום על לבבך כו'

לכן, באמצעות זאת, מתעורר גם רצונו של האדם אליו יתברך, "כמים הפנים" וכו'. וזהו "פקדת הארץ ותשוקקיה" וכו', וזהו "אשר אנכי מצוך היום על לבבך" וכו'.

ועיי אמרו עבירה מכבה מצוה שע"יט [שעל ידי] העבירה שהיא נגד רצון העליון ב"ה נכבה הארה זו שנמשך לו מרצון העליון על נפשו כו'

ועל כך אמרו: "עבירה מכבה מצוה", שכן באמצעות העבירה, שהיא נגד רצונו העליון יתברך, נכבה האור שהמשיך אל נפשו מן הרצון העליון וכו'.

משא"כ בהמצוה עצמה שהיא רמ"ח אברים דמלכא לא שייך כיבוי ח"ו [חס ושלום] וז"ש [וזהו שכתוב] שחת לו לא בניו מומם וכתרגומו חבילו להון לא ליה.

אבל במצווה עצמה, שהיא אחת מרמ"ח איברי המלך, לא שייך כיבוי, חלילה. וזהו שכתוב: "שחת לו לא בניו מומם", וכפי שתרגם אונקלוס: "חבילו להון לא ליה".

אמנם אין עבירה מכבה תורה כי התורה היא מבחי' רעוא דכל רעוין כו' שמשם נמשך בחי' נושא עון. אולם "אין עבירה מכבה תורה", שכן התורה היא מבחינת "רעוא דכל רעוין" וכו', וממנה נמשכת בחינת "נושא עון".

כי הנה ידוע שכדי להיות המחילה וסליחה ע"י תשובה שהיא החזרת הרצון שנסתלק ע"י העבירה שהרי ידוע שכדי שתהיה מחילה וסליחה באמצעות תשובה, שהיא השבת הרצון שהסתלק בעקבות העבירה, הנה הוא ע"י המשכות מבחי' רצון העליון שלמעלה יותר מבחי' הרצון שבמצות והוא בחי' רעדכ"ר [רעוא דכל רעוין] שאין שם לעומת זה כו' הדבר נעשה באמצעות המשכות מבחינת הרצון העליון, שלמעלה מבחינת הרצון שבמצוות; זו בחינת רצון כל הרצונות, שבה אין "זה לעומת זה" וכו';

ומשם שרש התורה וכמ"ש ע"פ ואתחנן שהתורה נמשכה מבחי' שאין אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] מדעת שם כי היא מבחי' מקיפים עליונים אשר שם נאמר לא הביט און ביעקב כו'.

ומשם שורש התורה. וכפי שנכתב על הפסוק "ואתחנן", התורה נמשכת מבחינה שאליה אתערותא דלתתא אינה מגיעה, שכן היא מבחינת המקיפים העליונים [אורות], שעליהם נאמר: "לא הביט און ביעקב" וכו'.

15 וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כנגדו דייקא ע"ד ה' צלך שהוא בחי' צל ומקיף מה שאינו יכול להיות מתלבש בכלים כו'. ועמ"ש ע"פ ביום השמע"צ [השמיני עצרת] בפ"י ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי כסיתך.

וזהו שאמרו חז"ל: "כל הקורא ושונה, הקדוש ברוך הוא קורא ושונה כנגדו". דווקא "כנגדו", בדומה ל"הוי' צלך" — בחינה של צל ואור מקיף, שאינו יכול להתלבש בכלים וכו'. ועיינו במה שנכתב על הפסוק "ביום השמיני עצרת", בביאור "ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי כסיתך".

16 ומ"מ כל האומר אין לי אלא תורה אפי' [אפילו] תורה אין לו וכמ"ש במ"א כו' כי התורה אשר אינה בטהרת הלב נקראת רק תרעא לדרתא כו'

ובכל זאת, "כל האומר: אין לי אלא תורה — אפילו תורה אין לו", כפי שנכתב במקום אחר וכו'; שכן תורה שאינה נלמדת בטהרת הלב נקראת רק "שער לחצר" וכו'.

וגם כי בצדקה תכונני כתיב כו' כי לית ברכתא שריא אלא כו' לכך אי"א להיות המשכת המקיפים העליונים שע"י דבור התורה

וכן נאמר: "בצדקה תכונני" וכו', שכן "אין הברכה שורה אלא..." וכו'. לכן אי אפשר שתימשך ההארה של האורות המקיפים העליונים הנמשכים באמצעות דיבור התורה,

אלא כשיש מכון להשראה זהו דהיינו בחי' כלי וא"פ [ואור פנימי] שע"י המצות רמ"ח אברים דמלכא כו' אלא אם יש מקום הראוי להשראה זו — כלומר, בחינת כלי ואור פנימי, הנמשכים באמצעות המצוות, שהן רמ"ח איברי המלך וכו'.

ועמ"ש כעין זה סד"ה ועשית בגדי קדש בענין ברכת המצות כו' ועמ"ש ר"פ ויקרא ע"פ ויקרא אל משה כו':

ועיינו במה שנכתב בדרך זו בסוף המאמר הפותח במילים "ועשית בגדי קודש", בעניין ברכת המצוות וכו'; וכן במה שנכתב בתחילת פרשת ויקרא, על הפסוק "ויקרא אל משה" וכו'.

17 קיצור (א) ענין ההתבוננות שהבריאה יש מאין וזהו אחרי הוי"ה הוא ענין ג' פעמים קדוש עד שאח"כ נמשך הוי" צבאות שמהוה צבאי צבאות וכמ"ש מזה בד"ה זאת חנוכת המזבח.

תקציר. (1) עניין ההתבוננות בכך שהבריאה היא יש מאין; וזהו "אחרי הוי"ה". זהו עניין שלוש פעמים "קדוש", עד שלאחר מכן נמשך [השם] הוי" צבאות, המהוה צבאות על גבי צבאות, כפי שנכתב על כך במאמר המתחיל "זאת חנוכת המזבח".

והענין דכתיב כי הוא צוה ונבראו וכתיב ברא לנוכח היינו כח הפועל בנפעל כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"א ופ"ג [ופרק ג'] ועמ"ש מזה בד"ה אני ה' אלקיכם דפי' ציצית ובשה"ש [ובשיר השירים] בד"ה מי יתנך כאח לי.

והעניין הוא שכתוב "כי הוא צוה ונבראו", וכתוב "ברא" בלשון נוכח; כלומר, כוח הפועל נמצא בנפעל, כפי שנכתב בספר של בינונים, חלק ב', פרקים א ו-ג. וראו גם את מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "אני ה' אלקיכם" שכפרשת ציצית, ובשיר השירים במאמר המתחיל "מי יתנך כאח לי".

18 ואעפ"כ [ואף על פי כן] נקרא יש מאין ממש שלהיות התהוות הגשמיות מן המאמר ואותיות רוחניים המלוכשים בו ה"ז [הרי זה] בריאה חדשה מאין ואפס ממש

ואף על פי כן, הדבר נקרא יש מאין ממש, שכן התהוות הגשמיות מן המאמר ומהאותיות הרוחניות המלוכשות בו היא בריאה חדשה, ממש מאין ואפס,

ולא השתלשלות מההעלם אל הגילוי לבד ועמ"ש מזה בד"ה ואתחנן בפ"י המחדש בטובו ומקור להמשכה והתהוות זו

ולא רק השתלשלות מן ההעלם אל הגילוי. וראו מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "ואתחנן", בביאור המילים "המחדש בטובו". ומקור המשכה והתהוות זו

הוא מהארת הקו המלוכש בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות וע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בעשרה דברים נברא העולם בחכמה בתבונה ובדעת כו' (פ"ב [פרק ב'] דחגיגה י"ב א'). וע"ז נאמר ברא לשון נוכח. הוא הארת הקו המלוכש בעשר ספירות דאצילות. ועל כך אמרו חז"ל: "בעשרה דברים נברא העולם: בחכמה, בתבונה ובדעת" וכו' (חגיגה, פרק ב, 12a). ועל כך נאמר "ברא" — לשון נוכח.

וזהו ענין קדוש השלישי שהוא"ו דקדוש זהו המשכה מבחי' קדש והוא הארת הקו להיות מקור לבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ואעפ"כ [ואף על פי כן] הוא קדוש ומובדל

וזהו עניינה של ה"קדוש" השלישי: הווי"ו של "קדוש" היא המשכה מבחינת "קדש"; היא הארת הקו, שנעשית מקור לבחינת ממלא כל עלמין, ואף על פי כן היא קדושה ומובדלת,

כי רק הארה דהארה לבד נמשך להיות מלוכש בכלים דע"ס [דעשר ספירות] דבי"ע ועמ"ש מענין וא"ו דקדוש בד"ה צאינה וראינה (ב) וכ"ז [וכל זה] הוא נקרא ממכ"ע [ממלא כל עלמין]

שהרי רק הארת הארתה נמשכת כדי להתלבש בכלים של עשר ספירות דבריאה, יצירה ועשיה. וראו מה שנכתב על עניינה של הווי"ו של "קדוש" במאמר המתחיל "צאינה וראינה". (2) וכל זה נקרא ממלא כל עלמין;

אבל בחינת סוכ"ע הוא מה שאינו מתלבש כלל אפילו בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות אלא שמהוה ומחיה על ידי בחינת מקיף לבד ע"ד כל אשר חפץ ה' עשה.

אבל בחינת סוכב כל עלמין היא בחינה שאינה מתלבשת כלל, אפילו לא בעשר ספירות דאצילות; אלא היא מהוה ומחיה באמצעות מקיף בלבד, על דרך "כל אשר חפץ ה' עשה",

וע"ד כי לא מחשבותי מחשבותיכם בביאור ע"פ יונתי בחגוי. ועל זה נאמר כי הוא צוה ונבראו וזהו ענין שהבריאה יש מאין ממש.

ועל דרך "כי לא מחשבותי מחשבותיכם", בביאור על הפסוק "יונתי בחגוי". ועל כך נאמר: "כי הוא צוה ונבראו"; וזהו ענין הבריאה יש מאין ממש,

שמבחינה זו אין שום התלבשות כח הפועל בנפעל וזהו ענין הקדוש השני. שקודם הקדוש השלישי: (ג) והנה בבחי' סוכ"ע יש ג"כ ב' בחינות.

שכן מבחינה זו אין כלל התלבשות של כוח הפועל בנפעל. וזהו עניינו של ה"קדוש" השני, הקודם ל"קדוש" השלישי. (3) והנה, בבחינת סוכב כל עלמין יש גם שתי בחינות.

וזהו ענין גאה גאה. דהיינו ב' הבחי' שבכתר עליון ונקרא בגמרא שני כתרים א' כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע אשר הבחינה הראשונה לא שייך כלל

וזהו פירוש "גאה גאה": כלומר, שתי הבחינות שבכתר העליון, הנקראות בגמרא "שני כתרים", אחד כנגד 'נעשה' ואחד כנגד 'נשמע'. על הבחינה הראשונה כלל לא שייך לומר שהיא

לומר עליה סוכב כל עלמין לפי שאינו בגדר עלמין כלל ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול רק שהוא המהב"ח סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין].

"סוכב כל עלמין", משום שהיא אינה בגדר עולמות כלל. ראו גם את מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול". אלא שהיא המהב"ח בין סוכב כל עלמין ובין ממלא כל עלמין.

19 וגם בחינה זו הוא רק המשכה מאור א"ס ב"ה וזהו ענין הקדוש הראשון. ומלמעלה למטה נק' סוכ"ע בחי' אין לגבי בחי' זו היינו שהוא רק הארה כו' וכ"ש [וכל שכן] בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וזהו ענין שהבריאה היא יש מאין.

גם בחינה זו היא רק המשכה מאור אין סוף, ברוך הוא; וזהו ענינו של ה"קדוש" הראשון. מלמעלה למטה נקרא סוכב כל עלמין בחינת "אין" ביחס לבחינה זו, כלומר, הוא רק הארה וכו'; וכל שכן בחינת ממלא כל עלמין. וזהו ענין הבריאה כ"ש מאין.

20 וזהו ענין אחרי הוי' אלקיכם תלכו וענין בורא קדושים ישתבח שמך. וענין א"ת [אל תקרי] שמות אלא שמות.

וזהו פירוש "אחרי ה' אלקיכם תלכו", ופירוש "בורא קדושים, ישתבח שמך", וכן פירוש "אל תקרי שמות אלא שמות".

אך היינו ע"י כי מנסה כו' לדעת כו' ע"ד כי ה' אמר לו קלל שע"י שעומד בנסיון שובר הקליפה ואז דוקא נתגלה הפרי.

אלא שהדבר נעשה באמצעות "כי מנסה" וגו', "לדעת" וגו', בדומה ל"כי ה' אמר לו קלל": כשעומדים בנסיון שוברים את הקליפה, ורק אז מתגלה הפרי.

ומבואר במ"א איך קליפה קדמה לפרי. דהיינו שהאור והחיות המלוכש בתוכם בבחינת הסתר משבה"כ [משבירת הכלים] נפל שמה ממדרגות עליונות וגבוהות מאד.

ומבואר במקום אחר כיצד "קליפה קדמה לפרי": האור והחיות המלוכשים בתוכם בהסתר נפלו לשם משבירת הכלים, ממדרגות עליונות ונעלות ביותר.

לכן דוקא ע"י שבירת הקליפה מתגלה בחי' הדעת וזהו ענין מי יתן טהור מטמא. ועמ"ש בד"ה בשלח פרעה את העם:

לכן דווקא באמצעות שבירת הקליפה מתגלה בחינת הדעת. וזהו פירוש "מי יתן טהור מטמא". ועיינו כמה שכתוב במאמר הפותח "בשלח פרעה את העם".

21 (ד) תלכו היינו ב' בחינות אהבה עמ"ש בד"ה להבין קישור וחבור הזכרת ברית ותורה בברכת הארץ.

(4) "תלכו" פירושו שתי בחינות של אהבה; ראו מה שנכתב במאמר המתחיל "להבין קישור וחיבור הזכרת ברית ותורה בברכת הארץ".

ואח"כ ואותו תיראו יראה פנימית יראו את ה' ועמ"ש סד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה. גם פי' ואותו לשון אות ורושם.

ואחר כך, "ואותו תיראו" — יראה פנימית, "יראו את הוי"; וראו מה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "בשעה שהקדימו ישראל נעשה". כמו כן, "ואותו" קשור למילה "אות" — סימן ורושם.

ועמ"ש סד"ה ואתה מרובות קדש בפי' מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] אות הוא בצבא שלו: (ה) ואת מצותיו תשמרו המצות נקראו רמ"ח אברים שהם המשכת אורות בכלים עמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן.

וראו מה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "ואתה מרובות קודש", בביאור מאמר חז"ל "אות הוא בצבא שלו". (5) "ואת מצותיו תשמרו": המצוות נקראות רמ"ח איברים, מפני שהן המשכת אורות לתוך כלים; ראו מה שנכתב במאמר המתחיל "אלה פקודי המשכן".

ומשם ע"י הפגם נמשך יניקה לחיצונים ע"ד שופך דם האדם באדם ועמ"ש מזה בביאור ע"פ בשעה שהקדימו הנ"ל.

ומשם, בעקבות פגם, נמשכת יניקה לכוחות החיצוניים, על דרך "שופך דם האדם באדם". וראו מה שנכתב על כך בביאור ל"בשעה שהקדימו" הנזכר לעיל.

והיינו מבחי' נר"נ [נפש רוח נשמה] המלוכש בכלים. ולכן צ"ל ואת מצותיו תשמרו והיינו ע"י המקיפים
חיה יחידה

כלומר, מבחינת נפש, רוח ונשמה המלוכשות בכלים. לכן צריך להיות "ואת מצותיו תשמרו", והדבר נעשה
באמצעות המקיפים חיה יחידה;

וזהו ע"י ובקולו תשמעו היא התורה שכל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה אף בזה"ז [בזמן הזה] כי
היא למעלה מבחינת אורות שבכלים.

וזה נעשה באמצעות "ובקולו תשמעו", שהיא התורה: "כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה", גם בזמן הזה;
שכן התורה היא למעלה מבחינת האורות שבכלים.

(ועמ"ש בד"ה וזאת המצוה כו' לשמור את כל חקותיו כו' ושמרת לעשות כו' ע"ש) ועיקר השמירה צ"ל
לבחינת נר מצוה

(וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "וזאת המצוה" וכו', על "לשמור את כל חוקותיו" וכו' ו"ושמרת לעשות" וכו';
עיינו שם.) עיקר השמירה צריך להיות לבחינת "נר מצוה",

היינו לבחינת ההארה הנמשך מהמצוה בנר"נ [בנפש רוח נשמה] של האדם ועיין בזח"ג [בוהר חלק ג] נשא
(קכ"ט ב') ע"פ שומר ישראל. ובפ' האזינו (דף רכ"ט א'):

כלומר, להארה הנמשכת מן המצווה אל הנפש, הרוח והנשמה של האדם. ועיינו בוהר חלק ג, נשא (קכ"ט ע"ב), על
הפסוק "שומר ישראל", ובפרשת האזינו (דף רכ"ט ע"א).

22 ו ואפ"ל [ואפשר לומר] עוד בענין ואותו תעבדו ע"ד מ"ש ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד
אלקים לאשר לא עבדו.

(6) אפשר לומר עוד בעניין "ואותו תעבדו", על דרך הכתוב: "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע, בין עובד אלקים
לאשר לא עבדו".

(במלאכי ס"י ג' י"ח) ואמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] (פרק קמא דחגיגה דף ט' ע"ב) עובד ואשר לא עבדו
תרוייהו צדיקי גמורי נינהו ואינו דומה שונה פרקו

(מלאכי, פרק ג, [פסוק יח.]) וחכמינו ז"ל אמרו (תחילת מסכת חגיגה, דף ט ע"ב): "עובד" ו"אשר לא עבדו" שניהם
צדיקים גמורים, אך אין להשוות בין השונה את פרקו

מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד. ועיין מזה בסש"ב [בספר של בינונים] פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו].
עכ"פ [על כל פנים] דבחינת עובד אלקים הוא למעלה מבחינת צדיק גמור.

מאה פעמים לבין השונה את פרקו מאה ואחת פעמים. ועיינו בעניין זה בספר של בינונים, פרק טו. מכל מקום, בחינת "עובד אלקים" היא למעלה מבחינת צדיק גמור.

23 וזהו שאחר ד' מדרגות. תלכו. תיראו. תשמורו. תשמעו. שזהו ודאי בחינת צדיק גמור. נאמר אח"כ ואותו תעבודו שזהו בחי' שלמעלה במדרגה יותר. והיינו על ידי שמהפך טבעו מלשון עורות עבודים.

וזהו שאחרי ארבע המדרגות — "תלכו", "תיראו", "תשמרו", "תשמעו" — שהן בוודאי מדרגות של צדיק גמור, נאמר לאחר מכן: "ואותו תעבודו", שהיא מדרגה גבוהה יותר. הדבר נעשה על ידי הפיכת טבעו, מלשון "עורות עבודים".

ועיין מ"ש בביאור על פסוק מים רבים בפי' תולדות שעל זה שאל רבי חנינא בן תרדיון מה אני לחיי העולם הבא דהיה מסתפק שמא הטבע שלו גורם שקידתו בתורה אף במס"נ [במסירות נפש] כו'

ועיינו במה שנכתב בביאור על הפסוק "מים רבים" בפרשת תולדות, שבעניין זה שאל רבי חנינא בן תרדיון: "מה אני לחיי העולם הבא?", משום שהסתפק שמא טבעו הוא שגרם לו להתמיד בתורה, אף במסירות נפש וכו'.

ואם כן עדיין מסופק אם שינה טבעו לגמרי להיות בבחינת עובד אלקים דשמא הוא עדיין בחינת אשר לא עבדו אף שהיה צדיק גמור.

ואם כן, עדיין היה מסופק אם שינה את טבעו לגמרי ונעשה בבחינת "עובד אלקים", שמא עדיין היה בבחינת "אשר לא עבדו", אף שהיה צדיק גמור.

24 והנה אלקים גימטריא הטבע היינו כי שמש ומגן הוי"ה אלקים ששם אלקים הוא מגן ונרתק המסתיר על גילוי שם הוי' ומזה נמשך מה שעולם כמנהגו נוהג שבחי' זו נקרא הטבע.

והנה, הגימטריה של אלקים היא הטבע. כלומר, "כי שמש ומגן הוי' אלקים": שם אלקים הוא מגן ונרתק המסתיר את גילוי שם הוי'; ומכאן נובע ש"עולם כמנהגו נוהג", ובחינה זו נקראת טבע.

אף שהוא באמת הכל משם הוי' המחפש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית רק שנמשך ע"י מגן ונרתק המכסה ומסתיר ועיין מענין הטבע בשו"ת [בשאלות ותשובות] ח"צ [חכם צבי] סי' י"ח קרוב למ"ש.

אף שבאמת הכול הוא משם הוי', "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", אלא שהשפע נמשך באמצעות מגן ונרתק המכסים ומסתירים. ועיינו בעניין הטבע בשו"ת חכם צבי, סימן י"ח, קרוב למה שכתוב כאן.

לכן ע"י שהאדם הוא עוסק בעבודת הש"י [השם יתברך] יותר מטבעו ומשנה טבעו נקרא עובד אלקים היינו שלא יהיה הסתר הנרתק

לכן, כאשר אדם עוסק בעבודת ה' מעבר לטבעו ומשנה את טבעו, הוא נקרא "עובד אלקים" — כלומר, עבודתו מביאה לכך שהנרתק שוב אינו מסתיר.

לכן ע"י זוכה למ"ש אח"כ וזרחח לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא שהוא ענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] הקב"ה מוציא חמה מנרתקה (בפ"ק [בפרק קמא] דע"ז דף ד' ע"א).

ולכן, בזכות זאת הוא זוכה למה שכתוב לאחר מכן: "וזרחח לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא"; זהו ענין מאמר חז"ל: "הקב"ה מוציא חמה מנרתקה" (בפרק הראשון של עבודה זרה, דף ד ע"א).

ועיין מזה ברבות ויצא פע"ח ובפ' בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] משפטים פלי"א (דקמ"ט ע"א). ובזח"א [ובזהר חלק א] מקץ (דרי"ג ע"ב) ובפרשה אמרו (דפ"ח ע"א).

ועיינו בענין זה במדרש רבה, ויצא, פרשה ע"ח; בפרשת בא, פרשה ט"ו; ובמשפטים, פרשה ל"א (דף קמ"ט ע"א). וכן בזהר, חלק א, מקץ (דף ר"ג ע"ב), ובפרשת אמור (דף פ"ח ע"א).

וזהו ענין אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים כו' וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] שע"י זו האחד היתירה על מאה מהפך טבעו והרגלו כו'.

וזהו ענין "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים" וכו'; וכמו שכתוב בספר של בינונים, שעל ידי הפעם האחת הנוספת מעבר למאה הוא משנה את טבעו והרגלו וכו'.

ועיין במהרש"א [במהרש"א] בח"א [בחידושי אגדות] שם שפ"י דמספר מאה זהו מגיע עד נר"נ [נפש רוח נשמה] שהם בסוד יחידות עשירות מאות וזהו ענין מאה ברכות.

ועיינו במהרש"א בחידושי אגדות שם, שמפרש שמספר מאה מגיע עד נר"ן, שהם כנגד יחידות, עשרות ומאות; וזהו ענין מאה ברכות.

אבל השונה פעם אחת יותר מזה הוא חלק אלוה ממעל כו' ע"ש. ובשל"ה [ובשני לוחות הברית] במסכת שבועות שלו (דקפ"ב ע"א) כ' [כתב]

אבל מי ששונה פעם אחת נוספת מעבר לכך הוא "חלק אלוה ממעל" וכו'; עיינו שם. ובשל"ה, במסכת שבועות שלו (דף קפ"ב ע"א), כתב

כי החכמה מאין תמצא מאין הוא מספר מאה ואחד כו'. והנה פ"י מאין ידוע שהוא בחינת שלמעלה מהחכמה.

ש"ב[ב] "וחכמה מאין תימצא" — מאין הוא המספר מאה ואחד כו'. והנה, פירוש מאין ידוע: זוהי הבחינה שלמעלה מחכמה.

וזהו הנמשך ע"י שעובד אלקים ומשנה טבעו שהוא ביטול היש ומשנה מבחינת יש לאין וע"י ממשיך מבחי"י אין תמצא.

וזהו מה שנמשך על ידי עבודת אלקים ושינוי הטבע — ביטול היש, והמעבר מבחינת יש לבחינת אין. ועל ידי כך ממשיך מן הבחינה של "מאין תימצא".

והנה ארז"פ [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] פ"ק [פרק קמא] דקדושין (ד"ל ע"ב) ע"פ ושמיתם סם תם נמשלה התורה לסם חיים. ועוז"ג [ועיין זהר חלק ג'] ר"פ חקת (דקע"ט סע"ב [סוף עמוד ב]) מענין סמא דחיי.

והנה אמרו חז"ל בפרק הראשון של קידושין (דף ל ע"ב), על הפסוק "ושמתם": "סם תם" — התורה נמשלה לסם חיים. וראו גם בזהר חלק ג, תחילת פרשת חוקת (דף קעט, סוף ע"ב), בענין "סמא דחיי".

וה"ע [וזהו ענין] רפואה כמ"ש ולכל בשרו מרפא. והנה בזח"ב תרומה (קכ"ז ע"ב) סמ"ך מ"ם כו' רזא דאינון מאה ברכאן כו'

וזהו ענין הרפואה, ככתוב: "ומרפא לכל בשרו". והנה, בזהר חלק ב, תרומה (קכ"ז ע"ב): "סמ"ך מ"ם כו', "רזא דאינון מאה ברכאן" כו';

ובמק"מ [ובמקדש מלך] ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם דבחי"י מ"ם זהו תבונה ובחינת סמ"ך זהו בינה עילאה המקבלת מששה ספירות ראשונות דחכמה כו' והוא ב' בחינות דעולם הנשמות דהיינו ג"ע [גן עדן] ועולם התחייה.

ובמקדש מלך וברמ"ז שם מבואר שבחינת מ"ם היא תבונה, ובחינת סמ"ך היא בינה עילאה, המקבלת משש הספירות הראשונות של חכמה כו'. אלו הן שתי הבחינות של עולם הנשמות, כלומר גן עדן ועולם התחייה.

ואפ"ל [ואפשר לומר] שזהו ענין מ"ם [מוחא סתימאה] וסמ"ך שבלולות בנס היו עומדים כו' וזהו ענין סם חיים בחי' הנ"ל דמאה ברכות שהם סמ"ך ומ"ם כו'

ואפשר לומר שזהו ענין מ"ם סתומה וסמ"ך שבלוחות, ש"בנס היו עומדין" כו'. וזהו ענין "סם חיים": הבחינה שנזכרה לעיל, מאה הברכות, שהן סמ"ך ומ"ם כו'.

ומבואר במ"א ע"פ מאמר הזח"א [הזהר חלק א] פ' חיי (קכ"ג א') בענין חיי שרה מאה שנה ששרש מאה ברכות הוא המשכות מבחי' א"א דהיינו מבחי' סוכ"ע.

ומבואר במקום אחר, על מאמר הזהר חלק א, פרשת חיי שרה (קכג ע"א), בעניין "ויהיו חיי שרה מאה שנה", ששורש מאה הברכות הוא המשכות מבחינת אריך אנפין, כלומר מבחינת סוכב כל עלמין.

אך ע"י שעובד אלקים ומשנה טבעו להיות שונה פרקו מאה פעמים ואחד ממשיך עוד מבחי' שלמעלה מבחי' סוכ"ע שהוא בחי' חד ולא בחושבן כו' וכנ"ל בענין הקדוש הראשון ועמ"ש ע"פ ואתה מרבבות קדש.

אבל על ידי עבודת אלקים ושינוי טבעו, כך שהוא חוזר על פרקו מאה פעמים ואחת, הוא ממשיך עוד מן הבחינה שלמעלה מבחינת סוכב כל עלמין — בחינת "חד ולא בחושבן" וכו', כנזכר לעיל בעניין הקדוש הראשון. וראו מה שכתוב על הפסוק "ואתה מרבבות קדש".

25 ואפשר שזהו פ"י סם חיים. וזהו ואותו תעבודו פ"י ואותו ע"ד אות היא ברכבה שלו שהוא בחי' חד ולא בחושבן.

ואולי זהו פירוש "סם חיים". וזהו "ואותו תעבודו": פירוש "אותו" הוא על דרך "אות הוא ברכבה שלו", שהיא בחינת "אחד ולא בחשבון".

והיינו על ידי תעבודו בבחי' עובד אלקים. ועמ"ש כפ' ויצא בד"ה ושכתי בשלום כו' והיה הוי"ה לי לאלקים.

וזה נעשה על ידי "תעבודו", בבחינת "עובד אלקים". וראו מה שכתוב בפרשת ויצא, במאמר המתחיל "ושכתי בשלום" וכו': "והיה הוי' לי לאלקים".

26 ועפ"י [ועל פי זה] י"ל [יש לומר] שזהו ההפרש בין בחי' ואותו תעבודו לבחי' ד' מדרגות הראשונות כי ד' בחי' תלכו תיראו תשמרו תשמעו י"ל [יש לומר] שהן נגד ד' אותיות הוי"ה. כי תלכו תיראו זהו רצוא ושוב שהוא בחי' י"ה שהן אהוי"ר [אהבה ויראה].

ועל פי זה אפשר לומר שזהו ההבדל בין הבחינה של "ואותו תעבודו" לבין ארבע הבחינות הראשונות: ארבע הבחינות "תלכו", "תיראו", "תשמרו" ו"תשמעו" מקבילות לארבע אותיות הוי". "תלכו" ו"תיראו" הן רצוא ושוב, בחינת י"ה, שהן אהבה ויראה.

27 ואח"כ תשמרו תשמעו תורה ומצות זהו ענין וי"ה וכמ"ש ע"פ וכל בניך למודי הוי"ה וזהו בבחי

ואחר כך, "תשמרו" [ו] "תשמעו" — תורה ומצות — הם עניינה של וי"ה, כפי שנכתב על הפסוק "וכל בניך לימודי הוי"ה". וזהו בבחינת

ומדרגת ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע שעל זה נאמר וזרחתם לכם יראי שמי שמש צדקה כו' גילוי שמש הוי". שלא יהיה מסתיר הנרתק ומגן כו'.

ומדרגת "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע", שעליה נאמר "וזרחתם לכם יראי שמי שמש צדקה" וגו' — גילוי "שמש" הוי", כך שהנרתק והמגן לא יסתירו וגו'.

אך בחי' ואותו תעבודו שזהו למעלה מבחי' צדיק כנ"ל זהו כענין עד יעבור עמך הוי' למעלה מבחי' שם הוי' ואפשר שע"ז רומז קוצו של יו"ד דשם הוי' וע"ש בד"ה ולא אבה בפ' כי תצא.

אבל בחינת "ואותו תעבודו", שהיא למעלה מבחינת צדיק, כנזכר לעיל, דומה לעניין "עד יעבור עמך הוי"ה" — למעלה מבחינת שם הוי'. ואפשר שרמז לכך הוא קוצו של יו"ד שבשם הוי'. ועיין שם, בדרוש המתחיל "ולא אבה", בפרשת כי תצא,

וסד"ה קדש ישראל בעניין ד' הידות כו' והחמישית כו'. וזהו הבחי' החמישית ואותו תעבודו ועי"ז וכו' תדבקון כו'

ובסוף הדרוש המתחיל "קדש ישראל", בעניין ארבע הידות וגו' והחמישית וגו'. וזוהי המדרגה החמישית, "ואותו תעבודו", ועל ידי כך "ובו תדבקון" וגו'.

והוא בחי' פנימית הכתר ע"ד שפי' בזה"ג [בזהר חלק ג] פ' אחרי (דס"ו ע"ב) בענין כי נשבעתי ובפ' נשא (דק"ל ע"א)

וזוהי בחינת פנימיות כתר, בדומה למבואר בזהר חלק ג, פרשת אחרי, דף סו ע"ב, בעניין "כי נשבעתי", ובפרשת נשא, דף קל ע"א.

וע' בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג] שיש ה' בחי' נרנח"י [נפש רוח נשמה חיה יחידה] ובתוך הבחינה החמישית שהוא יחידה מלוכש הבחי' תחתונה דאור א"ס כו' וזהו ענין הב' כתרים כו'

ועיין בעץ חיים, שער מא, פרק ג, שיש חמש בחינות: נפש, רוח, נשמה, חיה ויחידה; ובתוך הבחינה החמישית, שהיא יחידה, מלוכשת הבחינה התחתונה של אור אין סוף וגו'. וזהו עניין שני הכתרים וגו',

כניל ועייז והיה הוי לי לאלקים שמה שעתה הוא שם הוי יהיה בחינת אלקים לגבי גילוי זה והיינו עיי שהוא בבחי עבד עובד אלקים

כנזכר לעיל, ועל ידי כך "והיה הוי לי לאלקים": מה שעכשיו הוא שם הוי יהיה בבחינת אלקים ביחס לגילוי הזה. והיינו מפני שהוא בבחינת עבד, עובד אלקים;

והיינו שעבודתו הוא שיהיה בחי והיה הוי לי לאלקים כו' ואפ"ל [ואפשר לומר] שזהו פי המדרש תלים שהביא הבחיי פ' בשלח ע"פ עזי וזמרת יה

כלומר, עבודתו היא שתהיה בחינת "והיה הוי לי לאלקים" וגו'. ואפשר לומר שזהו פירוש מדרש תהלים שהביא רבנו בחיי בפרשת בשלח על הפסוק "עזי וזמרת יה":

אבל לעוה"ב [לעולם הבא] בשש אותיות שנאמר כי ביה הוי צור עולמים כו' (ועיינן זח"ב [זהר חלק ב'] תרומה קס"ה ב')

"אבל לעולם הבא, בשש אותיות, כמו שנאמר: כי ביה הוי צור עולמים" וכו' (וראו זוהר, חלק ב, תרומה, קס"ה ע"ב).

והיינו עיי ששה מדרגות שפרט כאן תלכו תיראו תשמרו תשמעו תעבדו תדבקון והש"ך [והשפתי כהן] כאן פי ששה דברים שבפסוק זה תלכו עד תדבקון הם כנגד ששה תיבות שבפסוק שמע ישראל.

וזהו באמצעות שש המדרגות המנויות כאן: "תלכו", "תיראו", "תשמרו", "תשמעו", "תעבדו", "תדבקון". והש"ך (שפתי כהן) מסביר כאן שששת הדברים שבפסוק זה, מ"תלכו" ועד "תדבקון", מקבילים לשש המילים שבפסוק "שמע ישראל".

ועיינן בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער ק"ש [קריאת שמע] שעהמ"ט [שעל המטה] ר"פ י"א בענין רומח ואפשר לכוון הששה תיבות דפסוק שמע עם ששה בחינות הנ"ל.

וראו פרי עץ חיים, שער קריאת שמע שעל המיטה, תחילת פרק י"א, בעניין רומח. וייתכן להתאים את שש המילים של פסוק שמע לשש הבחינות שהוזכרו לעיל.

כי שמע היינו שם עי' [עיינן] וכמש"ל [וכמה שכתוב לעיל] בפ' ואתחנן בד"ה שמע ישראל ע"ש וא"כ זהו בחי ומדרגת אחרי ה' אלקיכם

כי "שמע" הוא שם עיי, כפי שנכתב לעיל בפרשת ואתחנן, במאמר המתחיל "שמע ישראל"; עיינו שם. ואם כן, זוהי הבחינה והמדרגה של "אחרי הוי אלקיכם

תלכו ותיבת ישראל זהו ענין ואותו תיראו כמ"ש ברבות פ' ויחי פצ"ח שמעו אל ישראל שבשמים אביכם וכן איתא בפרקי דר"א [דרכי אליעזר] שהקב"ה נקרא ישראל.

תלכו". והמילה "ישראל" היא עניין "ואותו תיראו", כפי שנכתב במדרש רבה, פרשת ויחי, פרשה צ"ח: "שמעו אל ישראל שבשמים אביכם"; וכך מובא גם בפרקי דרכי אליעזר, שהקדוש ברוך הוא נקרא ישראל.

28 והיינו בחי' כי שרית עם אליקם שמשתרר ומושל על שם אלקים. ואח"כ תיבות הוי' אלקינו זהו ענין ההמשכה שע"י תורה ומצות.

וזו הבחינה של "כי שרית עם אלקים": האדם שולט ומושל על שם אלקים. ואחר כך, המילים "הוי' אלקינו" מבטאות את ההמשכה שבאה באמצעות התורה והמצוות.

וזהו ענין תשמרו תשמעו. ועמ"ש גבי ציון במשפט תפדה בענין שבחי ירושלים את הוי' הללי אלקיך ציון בד"ה ברבות פ' עקב. .

וזהו ענין "תשמרו" [ו] "תשמעו". ועיינו במה שכתוב בענין "ציון במשפט תפדה", על "שבחי ירושלים את הוי', הללי אלקיך ציון", במאמר המתחיל "ברכות פרשת עקב".

29 ואח"כ הוי' אחד זהו ענין ואותו תעבדו כו' כי הנה מבואר בביאור ע"פ חקת התורה בענין ב' שמות הוי' בפסוק אחד שהשם הא' באצילות יו"ד חכמה ה' בינה כו'

ואחר כך, "הוי' אחד" הוא ענין "ואותו תעבדו" וכו'. שכן מוסבר בביאור על הפסוק "חוקת התורה", בענין שני שמות הוי' בפסוק אחד, שהשם הראשון הוא באצילות: יו"ד היא חכמה, ה"א היא בינה וכו';

והשם השני הוא למעלה מאצילות ועד"ז י"ל [יש לומר] גם כאן דפי' הוי' אלקינו היינו המשכת אור א"ס המלוכש בע"ס [בעשר ספירות] דרמ"ח פקודין

והשם השני הוא למעלה מאצילות. ובאותו אופן אפשר לומר גם כאן: פירוש "הוי' אלקינו" הוא המשכת אור אין סוף המלוכש בעשר הספירות, באמצעות רמ"ח מצוות

אינון רמ"ח אברים דמלכא ואח"כ בחי' הוי' אחד בחינה שלמעלה מאצילות אנת הוא חד ולא בחושבן כו' וזהו ע"י ואותו תעבדו וכו' תדבקון לשנות טבעו

שהן רמ"ח איברי המלך. ואחר כך, בחינת "הוי' אחד" היא בחינה שלמעלה מאצילות: "אתה הוא אחד ולא בחושבן" וכו'. והדבר נעשה באמצעות "ואותו תעבדו" ו"כו' תדבקון" — בשינוי טבעו.

וזהו ענין למס"נ [למסירות נפש] באחד וברבות פ' ואתחנן אמרו דפסוק שמע ישראל הוא קבלת השני דברות אנכי ולא יהיה לך ששמעו מפי הקב"ה והיינו

וזהו ענין מסירות נפש ב"אחד". ובמדרש רבה, פרשת ואתחנן, אמרו שהפסוק "שמע ישראל" הוא קבלת שני הדיברות "אנכי" ו"לא יהיה לך", ששמעו מפי הקדוש ברוך הוא. כלומר,

כי הוי' אלהינו הוא קבלת הדבור אנכי הוי' אלקיך והוי' אחד הוא קבלת דבור ולא יהיה לך וכ"ה בשל"ה [בשני לוחות הברית] במסכת תמיד שלו (דרנ"ב סע"ב [סוף עמוד ב]) בשם הרמב"ן [הרבי משה בן נחמן] שהובא ברד"א [באבודרהם] גבי ק"ש [קריאת שמע]

"הוי' אלקינו" הוא קבלת הדיבר "אנכי הוי' אלקיך", ו"הוי' אחד" הוא קבלת הדיבר "לא יהיה לך". וכך הוא גם בשל"ה, במסכת תמיד שלו (דף רנ"ב ע"ב), בשם הרמב"ן, המובא באבודרהם בענין קריאת שמע.

והנה דבור אנכי כולל כל רמ"ח מ"ע [מצות עשה] ודבור לא יהיה לך כולל כל שס"ה ל"ת [לא תעשה].

והנה, הדיבר "אנכי" כולל את כל רמ"ח מצוות עשה, והדיבר "לא יהיה לך" כולל את כל שס"ה מצוות לא תעשה.

ומבואר במ"א דבחי' ל"ת [לא תעשה] זהו ענין אתכפיא וביטול יותר ממ"ע [ממצות עשה] ולכן ע"י ל"ת [לא תעשה] ממשיכים בחינה גבוה יותר ועמ"ש מזה בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם לכן עד"ז ג"כ א"ש [אתי שפיר] ענין הנזכר:

ומוסבר במקום אחר שבחינת מצוות לא תעשה היא ענין של אתכפיא וביטול במידה גדולה יותר ממצוות עשה; לכן, באמצעות מצוות לא תעשה ממשיכים בחינה גבוהה יותר. ועיינו במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם". לכן, בהתאם לכך, מובן היטב גם הענין שהוזכר:

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/reeh/3

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק